1) Περὶ τῆς μοναδικῆς φωλιᾶς ἀετῶν ἤρξατο γίνεσθαι μία τῶν ἀμφισβητουμένων μεταξὺ ὀπαδῶν τῆς σκοπιᾶς ὑφηγητῶν. (κῶδ. Διονυσίου 260, 23)

I. α! Ὀπτασία κοσμᾶ μοναχοῦ φοβερὰ μὲ ὑφέλγμος (κῶδ. Διονυσ. 232, φ. φνϛ-φξ)
β! ὀπτασία κοσμᾶ μοναχοῦ μὲ κῶδ. 127 μονῆς Δοχειαρίου, φ. 321-331, Χιλιαδ.

II. Περὶ παραδείσου μὲ πολάσεις ἐν τῷ 160 κώδικι μονῆς Διονυσίου, ἔτους 1610.

3) Ἱστορία περὶ ἁγ. Ὄρους, ποὺ παρεμπέπτη μὲ θαύματα τοῦ Ἰωάννου Βαρλαάμ Μετεώρων 199. φ. 1-20

4) Διαθήκη τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Μεταφράσεις. 4α Διαθήκη Ἰακώβου Πρωτοπαπᾶ καὶ καθηγουμένου λαύρας εἰς τὸ ἁγιορειτικὸν Πατριαρχεῖον. ἐν τοῦ

5. Διαταξεις περὶ τῶν ἐν κοινοβιακοῖς τύποις. Τύπικος τῆς Ἁγίας τῶν ἐπωνύμων τῆς περιγωνυμιωμένης μονῆς Ἀθανάσιος Ἰακώβου, ἀριθ. 281-2, τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.

6. Διδασκαλία πάνυ ὠφέλιμος τῶν ἁγίων πατέρων (κῶδ. Νεκταρίου Ἰβηρείτου
6α Ἐπιστολὴ Λεοντίου ἱερέως κατὰ εἰκονομάχων (κῶδ. Ἰβήρων 525, φ. 111α-118β)
7. Ἐγκώμιον κοινοβίου. ἐν τῷ λαυριωτικῷ τύπῳ 527.
8. Θεωρίαι - Θαύματα Παναγίας - ἁγιολογραφία Νεοφύτου Ἄθω καὶ
9. Νεόφυτος Μαυρομμάτης ὁ Ἄθως καὶ τὸ θαῦμα τῆς Πορταϊτίσσης Κώδιξ Ἰβήρων 750, ἔχρασαν 77 λουκᾶ Νικήτας Κώδιξ Ἰβήρων 471. Ὅσιος Ἰωάννης ἐν τῇ ἐνλαύρᾳ ἁγιολογραφίᾳ τοῦ Νεοφύτου.
10. Παναγιολογία. 2. Οἱ 60 Δυνατοί Ἰ. Μορεζίνου ἔκ. κατὰ. τόμ. τ. σ. 35-37 (τόμ. τέσσερα κείμενα)
11. Διονυσίου μοναχοῦ ἱεροφάλαια γνωσικὰ περὶ θείων γραφῶν. (εἰς τοῦ 18 κώδ. Καυσοκαλυβίων σ. 18-475 πρωτότυπα κώδ. Ξηροποτ. 202, φ. 223ε. τοῦ XVII ἔκ. κατὰ. Λαμπρου Α, φ. 213
Εἰς τοῦ κώδικος 77 ἁγίου Στεφάνου Μετεώρων φ. 8ε.
12. Ἱστορία Ἰωάννου Νεαμονηνίτου.
"Ἀθανάσιος" κώδ. παλαιὸν τοῦ τηε-Σταυροῦ ἀριθ. 17 ἁγ. Ἄννης. καθόσπερ εἰς τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Σίμωνος τῆς Πέτρας.
13. Ἀθωνιακὴ σκοπιὰ κοινοβίου Μονῆς ὀφειλομένη. Ἕνας ἀνταῖος
14. Ὁράσεις (Ἰωάννου 14ος 20ος) εἰς τὸν κώδικος τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου
15. Διαταγὴ Μακαρίου ἱερομονάχου Καρακαλληνοῦ
Εἰς τοῦ κώδ. 50. τοῦ πατρὸς Χαρίτωνος.
16. Ὑποθήκη εἰς τοῦ κώδικος μονῆς Σταυρονικήτα περὶ ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ ἁγ. Νικολάου τῆς εἰκόνος αὐτοῦ εἰς ἐκδαμάσσους ἐλθούσης
17. Λειτουργίαι κοινοβίων 1914.
1. Ἐπιστολαὶ ἀνώνυμοι μὲ ὑποθήκας.

18. Πατρία λαύρας

1. Ὑποθήκη περὶ τῆς ὁσιακοῦ φωβητῆς τοῦ Κουκουζέλη (κατὰ. 22, αὐξ. 230) εἰς κώδικος Πατρὸς Χαρίτωνος 251 τῆς λαύρας
2. Ἡ Παναγία ἐμφανίζεται τῷ ὁσίῳ Ἀθανασίῳ τῷ δίδει τὸ βαϊάνιον μὲ τὰ χρυσᾶ νομίσματα καὶ συνεκτικὰ τὸν λαμπρὸν εἰς τοῦ κώδ. 202 Ξηροποταμίου σ. 223ε.

1, α'. Ἱστορία τῆς ὁ. εἰκόνος τῆς ἱερᾶς ὁσιακοῦ ὀνομαζομένης Ἀλυσιώτισσα τῷ ἐμφανισμένῃ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Πρωταϊτίου.
β. Διήγησις περὶ ἐγκωμίου περὶ τοῦ Πρωταϊτίσσης Ἀθανασίου τῆς.

19. Πάφια μονῆς Βατοπεδίου 1) Θαύμα μητρὸς νεκρᾶς κομισάσης πρὸς ἀνάπαυσιν τὴν εἰκόνα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς κτλ. κώδ. 383, φ. 12ᵃ-23ᵇ 2) Ἐν τοῦ λαυρ. Γ 31

20 θαύματα νέα ἐκ τῆς [illegible] Κώδ. ἁγ. Ἄνν. XVI/ιη

ἐξήγησις συλλογ. τοῦ 1319 [illegible] Ἁγιορειτ. βιβλ. ΙΙ, 1948, σ. 45-49

Εὕρεσις καὶ εἰκόνος τῆς ἱκανοφανείας Θεοτόκου ἐν Γαλλίᾳ μεταληφθείσης εἰς Ἴβηρον ἁγίου Ἀνδρέου

21. Ὠδαὶ εἰς [Ἰωάσαφ μοναχοῦ Ἰωασαφαίου Καυσοκαλυβίων]
Ἐν τοῦ κωδ. Ἰωασαφαίων 31 (αὐξ. ἀριθ. Σπυρίδ. 117) σ. 187-150

22. Ἠσαΐου λιτανεία τῶν Καρεῶν μεγάλης εἰκόνος τοῦ "Ἄξιον ἐστίν" ἐν τῷ κωδ. Κουτλουμ. 100 φ. 108ᵃ

23. Ὑπὸ Κυρίλλου ἱερομονάχου Καισαρουφίλη. Στίχοι ἁπλοῖ εἰς ὠφελιμώτατοι περὶ μοναχικῆς πολιτείας καὶ ὀρθοῦ βίου
Β' Περὶ ἐξόδου ψυχῆς καὶ ἀφέσεως. Κώδ. Καυσοκαλυβίων 258, σ. 1089-1100

24. "Ἐπιστολὴ προτρεπτικὸς πρὸς γέροντα τίνα . . καὶ σοφὸν [illegible] καὶ τοῦ φανερώσῃ κάποια ζητήματα ἀναγκαῖα εἰς ὠφελείαν τῶν ἁγιωτάτων μοναχῶν"
(ἐκ τῶν "Νέων σοφῶν" Πέτρα τοῦ Ἁγίου).

25. Διατί τὸ σκῆπτρα τῶν καλογήρων λέγεται ἀγγεῖον . . ὡσὰν τὰ σουν νὰ τὰ φυλάγουν ὅλοι ἢ τί ἔχουν νὰ φάδουν ἐὰν δὲν τὰ φυλάξουν (αὐτ.)

26. Ἀξιόλογον ἱστορικὸν ἔγγραφον. Πῶς ἀνεπεξήρχοντο εἰς εἰδικὰς ἱστορικὰς ὁδοὺς οἱ ἁγιορεῖται; (Ἐκ τοῦ "Ἁγίου Ὄρους τοῦ Γ. Σμυρνάκη σ. 150-3)

27. Διονυσίου ἁγίου τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις Τυπικὰ καὶ ἱερὰ Σύνταξις τοῦ ἁγ. Ὄρους Ἄθωνος . . . (Κώδ. Βατοπ. 174, σ. 299-322).

28 "Περὶ τῆς θαυματουργοῦ ἁγ. εἰκόνος τῆς Θεομήτορος τῆς Ἀνυφωτηρίας ἐγκιβωτισμένης ἐν τῇ ἱ. μονῇ τοῦ Κωνσταμονίτου ἁγίου Ὄρους κτλ". Ἁγιορ. βιβλ. ΚΑ', 1956, σ. 366-7)

29. Ὑπαρξία Δημητρίου νέου Μητροφάνους ῥήτορος (ἐκ τῆς "Ἁγιορειτικῆς βιβλιοθήκης" ἔτ. Κ', 1955, σ. 298-300, 378-379. Κώδ. Λαυρ. Μ 55)

30 Ἀπόκρισις ἁγιορειτῶν εἰς ἀπορίαν τινὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νικολάου. ἐκ τῆς "Χριστιαν. Ἀνατολικῆς Ἐκδοχῆς" Πορφυρίου Οὐσπένσκη. τομ. ΙΙ, Κίεβον 1874, σ. 349-353

Β' "Νικολάου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ποίημα πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου Ὄρους ἡγούμενον" ἢ "Στίχοι περὶ διαίτης εἰς τὸν [illegible] τὸν ἐκ τοῦ Πεντάλοφου τῶν Ἰωαννίτων" [illegible]

(Ἐκ τοῦ "Ἄθωνος" τοῦ Μ. Γεδεών σ. 275-288 ἐν ἀντεισφορᾷ πρὸς τὴν "Ἱστορ. τοῦ Ἄθωνος. Χριστιαν. Ἀνατολὴ" τοῦ Πορφ. Οὐσπένσκη ΙΙ, Κίεβον 1874, σ. 340-348 ἢ Migne, Patr. gr. 111, στ. 392-405

31. Ἡ "Πορταΐτισσα" τῆς ἱερᾶς Μονῆς τιμῶν Ὑβήρων εἰκόνων τῆς Θεοτόκου. Β' Ἱστορικόν σ. 19-29. Μερικά θαύματα τῆς Πορταϊτίσσης σ. 30-40 ἔκδοσις ἡγουμένου Καττουροῦ μοναχοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἁγιορ. τυπογραφείου. Ἄθως Ἄθω 1952.

32. Διήγησις ἡ ὀπτασία Σοφιανῆς τῆς μετονομασθείσης Σωφρονίας μοναχῆς κατὰ τὸ ἔτος 1607 συγγραφεῖσα ὑπὸ Ἱεροθέου Σκευοφυλακινοῦ τοῦ Κουτσουζέλη (ἐκ τῆς "Ἁγιορειτικῆς βιβλιοθήκης").

33. 1. Ἡ Θεοτόκος ἐν Ἄθῳ. Περὶ τῆς ἐν τῷ Πρωτάτῳ θαυματουργοῦ εἰκόνος "Ἄξιόν ἐστιν". Λεπτομερὴς ἔκθεσις περὶ τοῦ ἐν καιρῷ γενομένου ἐν τῷ κελλίῳ Ἄθων δαίμονος.

2. Διήγησις μετ' ἐπιλόγου περὶ τῆς σεβασμίας εἰκόνος τῆς Κυρίας Θεοτόκου Πορταϊτίσσης, Ἄξιόν ἐστιν, ἀναγινωσκομένη ἐν τῷ περιωνύμῳ τοῦ Πρωτάτου ναῷ τὴν Δευτέραν τῆς Διακαινησίμου" (ἐξ ἡμετέρου χειρός).

34. Περὶ τοῦ γενομένου δαίμονος ἐν τῇ καλύβῃ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους τοῦ θαυματουργοῦ ἐν ἔτει 1827 (Ἁγιορ. βιβλιοθ. ΙΖ', 1952, σ. 123, 180, 249).

35. Κωνσταντίνου-Καισαρίου Δαπόντε θρησκ. ποιήματα.

1. Θάνατος ἐφιαλτικοῦ, διάλογος μετὰ διαβόλου.
2. Τὸ εἶναι τῆς καλογερικῆς διάλογος ἐρημίτου ἡ μοναχικῆς.
3. Τὸ ἄξιωμα τῆς ἱερωσύνης διάλογος ἀρχιερέως ἡ ἀναγνώστου.
4. Ἐλεήμων Παράδεισος (ἐξ ἡμετέρου χειρὸς Δαπόντε γεγραμμένος).

36. Ἡ Γερμανὸς τῆς μονῆς Δοχειαρίου Παναγία.

Β' α' Διονυσίου ἱερομονάχου στίχοι ἐπὶ πίνακος ἀνηρτημένου πρὸ τῆς εἰκόνος (κατὰ δύο ἀντίγραφα) πολιτικοὶ 58

β' Ἕτεροι στίχοι τοῦ αὐτοῦ καμβικοί, 11.

γ' Ἕτεροι τοῦ αὐτοῦ ἡρωελεγεῖοι, 4.

δ' Θαύματα τῶν ἁγίων ἀρχαγγέλων αὐτῷ δηλωθέντα ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Α' "Τῇ α' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (Ὀκτωβρ.) τερπόμεθα ἑορτὴν ἄγειν εἰς τιμὴν τῆς μνήμης τῶν ἀσωμάτων... Νικηφόρας τῆς ἐπικεκλημένης Γερμανοῦς, ἧς ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν εὑρέθη ἐν τῇ μονῇ Δοχειαρίου" (ἐκ τῆς ἀκολουθίας, ἔκδοσις 1937, σ. 36-40 λαμβάνομεν τὸ Συναξάριον)

37. Θαύματα τῆς Παναγίας

38. "Ὁμιλία ἠθική ἢ μᾶλλον θεωρία πνευματική ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Χφουβεὶμ Ἁγιορείτου"
(ἐκ τῆς βιβλιοθήκης Μακαρίου ἱερομονάχου κελλιώτου, τηλοκείτων κελλίων "ἁγίου Κυπριανοῦ". Ἔ. Ἀγιορ. Βιβλιοθηκῶν, τόμ. ΙΔ', 1949, σ. 257-8. ΙΕ', 1950, σ. 53-4, 326-8. ΙΣ', 1951, σ. 24-24)

39. Παραίνεσις ἀνωνύμου μοναχοῦ (ἐκ κώδικος μονῆς Διονυσίου Ἁγίου Ὄρους)
Ἐν τῇ Ἁγιορ. Βιβλιοθήκῃ, Ε', 1940-1, σ. 71-73, 168-172, 213-217, 348-352)

40. "Συναγωγὴ διαφόρων περικοπῶν, ὅτι δεῖ τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ μονῆς τῶν ἁγίων ποιοῦντας βίους κατὰ πάντα ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἀνωτέροις".

41. Ὑπομνήματα καὶ γράμματα πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων περὶ κοινοβιακῆς καὶ ἐν γένει μοναχικῆς πολιτείας

α. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἰς τὸν φιλέλληνα κοινόβιον
β. Ματθαίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

42. Δοσιθέου ἐπισκόπου λητρικοῦ καὶ Ῥενίνης καὶ προέδρου Πανάνης τοῦ Στουδίτου Θεσσαλονικέως: Κῶδ. Ἁγιορ. 392 (τόμ. Β', 141)
"Παραίνεσις πρὸς τοὺς θέλοντας σωθῆναι σωθῆναι καὶ ἐν συνόδῳ"

43. Τὸ ἐν λειψάνοις σωθὲν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παναγιώτου τοῦ ἐπονομαζομένου "Ἐγκρητίδος" (περίληψις)

44. Ὁ Διδασκαλία Δανιὴλ ἱερομονάχου πρὸς ἀρχαρίους μοναχοὺς καὶ περὶ κοινοβίου. Κῶδ. Διονυσίου τοῦ 1610.

45. Ἀμφίβολα κοινοβιακὴ ἐπιστολὴ τοῦ 834 κώδ. [illegible] Βιβλιοθήκης
(ἐκδομένη ἐν τῷ ΚΕ' τόμ. 1956 σελ. βλ. σημειώσεων)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

+ ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΥΠΕΡΚΟΣΜΙΑ ΣΚΗΝΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ.

Ο ΧΙΛΙΕΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ.

Τά Πάτρια - Ἡ Διαθήκη τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐν μεταφράσει - Κοινοβιακά - Ὑποτυπώσεις - Παραινέσεις - Ἀποφθέγματα - Ἱστορίαι - Ὁράσεις τῶν Ἁγιορειτῶν πατέρων καί ἄλλα θαύματα τῆς Παναγίας.

Ἀνέκδοτα κείμενα ἐκ τῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Μετεώρων καί ἄλλων χειρογράφων συνειλεγμένα καί ἔτι νῦν ἐν προφορικῇ παραδόσει διασῳζόμενα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Εἰς τὸν ἀοιδήτον παραδιλφόν μου δοιώτατον
Παῖσιον λαυριώτην Ἥβραν
ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ἀξιωτικὸν φρουρὸν
τῆς ἐμῆς ἐν Μεγίστῃ Λαύρᾳ βιβλιοθήκης)
φίλτον τιὲ βιβλίων μ ἄσασγδν ἐχθρὸν
-τῶν θεσπιῶν,
τὸ σαρὸν Πατερικὸν ἀφιεροῦλαι
Ὁ ιωνήσας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τῇ δοχαρίτῳ κυρίᾳ Δεστόπῃ ἐφόρῳ τῆς πολιούχου τοῦ Ἁγιονύμου Ὄρους.

"Σύ, λιμοτέ, τοῖς ἐμοῖς ποθεινοτάτοις τέκνοις, οὓς ἀδελφοὺς καλέσαι ηὐδόκησας, τῆς ἐμῆς ἐπιδημίας χεῖρα παρεμυθίας."

Ἡ γὰρ τῶν Δεστόπων πρόρρησις ἤδη προβαίνειν ἤρξατο, ὑγρὸν δὴ λεγόμενον ἀπὸ σταγόνος ὕδατος τῆς κατοικούσης ἐνδείας εὐαρίθμητον ὑλιγότητος, εἰς ὠκεανὸν ἄμετρον ὑγραινόμων ὑγρασμῶν ὑγρᾶς πλήθους, νῦν φαινόμενον ἢ τῷ καιρῷ συνεργὸς ὠνομένης πρόνοια."

(Βίος τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀθωνίτου νεοῦ Νικολάου πρεσβυτέρου συγγραφείς, ἐκδοσις Kirsopp Lake. Oxford 1909, σ. 33)

Τῆς Παναγίας ἡ ὑποσχεσις διὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

"Ποῦ κατοικῶσι Πέτρος, ὦ Δέσποινα; (ἐρωτᾷ ὁ ἅγιος Νικόλαος) . . . . τὴν δ' ὑπολαβοῦσαν φαιδρῶς τε καὶ χορικῶς ἀποκρινάμενο: "Ἔστιν Ὄρος ἐπ' εὐρώπης κάλλιστον ὀρῶν καὶ μέγιστον, πρὸς λιβὸν τεταμένον, ἐπί πολύ τε τῆς θαλάττης εἶσω προϊὸν τοῦτο τῆς γῆς ἀπάσης ἀπολελεξάμενον εἰς μοναχικὸν πρέπον καταγώγιον προσκληρῶσαι διέγνων ἔγωγε. καὶ ἅρα καὶ ἰδιαίτατον ἐνδιαίτημα ἀφιέρωσα ἐμαυτῇ, καὶ ἄρον κοὐντεῦθεν καλήσεται. καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ τε καὶ πρὸς τὸν κοινὸν ἀνθρώπους πολέμων ἐπαναστρομένων ὀρῶν, προπολεμήσω διαβίου παντός, καὶ πάντως ἔσομαι τοῖς ὅπλοις ὁπλομαχος, εἰς πρακτέων ὑφηγητής, εἰς μὴ πρακτέων ἑρμηνευτής, ὑπδεμὼν, ἰατρός, τροφεύς, ὃν ἅρα βούλει τροφήν τε καὶ ἰατρείαν, ὅση τε πρὸς τὸ σῶμα τείνει, καὶ ταῦτο οὐσιοῦ τε καὶ λυστελεῖ καὶ ὅση τὸ πνεῦμα διανοσᾶ τε καὶ ῥώννυσι καὶ μὴ τοῦ καλοῦ διαπεσεῖν συγχωρεῖ. συσκήσω δὲ ἅρα καὶ ἐν νίῳ καὶ θεῷ μου, οἷς ἂν γένοι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Συμβολικῶς κατά θείαν ὄντως ἐπίνευσιν ὡροσέπων προφοβάζοντες τὰ μέλλοντα ἐπί τοῦ ἐπηρεινοῦ Ἄθωνος συμβῆναι οἱ σοφοί τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἡ ἀφιέρωσαν εἰς τόν ὑπερκείμενον τοῦ νοτίου ἀκρωτηρίου βουνόν, ἐν τῇ ἀνατολικῇ σηλ. τοῦ ὄρους, ἐν ᾗ Οὐρανοῦ πόλει λεγομένῃ, ἱερόν εἰς ὄνομα τῆς οὐρανίας Ἀφροδίτης, ζωηρόν προμήνυμα, ἵνα εἰς τούς χριστιανικούς χρόνους, ὅτε "παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου τῆς χάριτος ἐλθούσης", διατηρηθῇ ἱερός ἡ ἀκύλινος ὁ χῶρος, καθ' ὃν ἡ βασίλισσα τῶν Οὐρανῶν, ἡ Παρθένος Θεοτόκος, σύνοικον ἔμελλε τόν ἐπίγειον θρόνον. Ἐνταῦθα, ὅπου οἱ περίοικοι τοποθετοῦσι τό σιδηρόφραγμον, εὑρέθησαν νομίσματα, σωζόμενα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐν λαύρᾳ ἡ ἐν τῇ μουσαντίῃ τοῦ Ἁγίου Προδρόμου σπηλαίῳ, ἡ φέρουσα τήν ἐπιγραφήν: "Οὐρανίων πόλεως", ἐν οἷς ἡ Ἀφροδίτη ἵσταται εἰς σφαῖραν. Ἀδεται, ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ὑπηρέτουν παρθένοι ἱέρειαι, αἱ ὧραι ἢ τά ὡράσια, ὅθεν ἡ οἱ μοναχοί ἱερός προσηγόρευσαν παρεξηγήσεως μεταγενεστέρας τόν Κεράσια (νῦν Κερασιά). Ἡ ἀνασκαφή ἐν τῷ νοτίῳ μέρει ἔδαφος τῆς φυλάσσει πολλάς ἀρχαιότητας, ἄφθονα ἀναμένουσι τήν ἀρχαιολογικήν σκαπάνην.[1]

Πρός ἐπιτήρησιν τῶν λεγομένων φέρομεν μαρτύριον ἐκ τοῦ Συμποσίου τοῦ Πλάτωνος (180): "ἐμοί μέν οὖν (ἔρως) τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης ᾧ ἀληθῶς ἐστι δημόσιος καί ἐξεργάζεται, ὅτι ἄν τύχῃ, καί οὗτός ἐστιν, ὃν οἱ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων ἐρῶσιν.[2] ὅτι δέ τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης ὡρῶν μέν οὐ μετέχουσης (ἐν ᾗ γενήσει) θήλεος, ἀλλ' ἄρρενος μόνον (ἄκουσον!) ... ἔτι τα πρεσβυτέρας, ὕβρεως ἀμοίρου ..." εἴπερ δέ ἀνθρώπῳ, ὅς ἡ Οὐρανία Ἀφροδίτη ἦν δαίμων τοῦ οὐρανοῦ γεννηθεῖσα ἀμήτωρ (ἡ φαντασιοπλαστος εἶδα) ἡ συμβολίζουσα τόν νοερόν καί θεῖον ἔρωτα" αὐλός εἶναι ὁ ἀσυρίφημος πλατωνικός ἔρως, ὃν τόσον μακρῶς τε καί λαμπρῶς διετύπωσεν ὁ φιλόλογος Συμεωνίδης, ὥστε ἡ Ἀκαδημία δίκαιος ἦν νά τάξῃ τήν καταδρομήν τοῦ "Συμποσίου τοῦ Πλάτωνος" αὐλοῦ, διόπερ ἀναμάσσεται νά ἀφορᾷ ἐπί εἰς ἑτέραν ἔκδοσιν. Ἄλλος τῶν Σωκρατικῶν μαθητής, ὁ Ξενοφῶν, ὅπως ἕνεκα τῆς χαμηλότητος τῶν λόγων ἐκφεύγει "ἀττικήν νεκρόσσαν", ἡ αὐλός ἐν τῷ Συμποσίῳ του (8,10) γράφει: "εἰκάσαις δ' ἄν καί τούς ἔρωτας τήν μέν ἀσύνδημον τῶν σωμάτων ἐπιπέμψειν, τήν δέ οὐρανίαν τῆς ψυχῆς τε καί τῆς φιλίας καί τῶν καλῶν ἔργων."

Ἀπό τῆς καθιερώσεως τοῦ Ἄθω ὡς τοιαύτης μοναδικῆς πολιτείας εἰσάγεται νέον πανσεβάσιον στοιχεῖον ἀφοσιώσεως καί τιμητικῆς λατρείας, ἡ θεοτόκος, ἡ "ἐλπίς τῶν ἀνθρώπων" στοιχεῖον, ὅπερ παρά τοῖς ἀρχαίοις μοναχοῖς σφαιρικώτατα συναναπάλλεται. Συχνά ἀκούει ὁ προσκυνητής τοῦ Ἁγιορείτου νά διϊσχυρίζωνται: "ἡ Παναγία ἐδῶ εἶναι ζωντανή"! Καί ὄντως ἐνεφανίσθη εἰς τόν ἅγιον Πέτρον, ἅγιον Ἀθανάσιον, ἅγιον Μάξιμον, τόν ἅγιον Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν, ἐπί τῶν σπουδαιοτέρων μνημονείων ἑπομένων τῶν Μονῶν ἔχει τό ἁγίασμα καί τό δαιμόνιον τῆς Παναγίας. Πράγματι οἱ παλαιότεροι τῶν ἐρημιτῶν ζωντανήν, ὅπου ἡ ἂν σταθῇ τις εἰς τό ἀπέραντον ὄρος δέ συναντήσῃ ἡ τό προσκυνητάρι ἡ τό ἁγίασμα τῆς Παναγίας. Καί ἕκαστος τῶν σημερινῶν μοναχῶν ἔχει πάντοτε ἡ τό ἴδιόν του δαιμόνιον

[1] Πρῶτοι ἡμεῖς ἐγράψαμεν περί τούτου πρό πολλῶν ἐτῶν (ἐγώ καί ἡ σύζυγός μου ἐφωτίσθημεν ἡ ἄλλοι χωρίς νά ἐνημερώσωσι τήν μοῖραν) ἐρευνήσαντες ἐπιτοπίως τῷ 1913. Κατόπιν ἀναφερόμενα περί ἀγαλματίων, ἅπερ ἐσώθησαν ἐκ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀρχαῖον πλοῖον μετεκόμισεν εἰς Λονδῖνον, εἰς τό Βρεττ. μουσεῖον, ὅπου εἴδομεν τῷ 1934 φυλαττόμενα εἰς ἰδιαίτερα μέρισμα.

[2] Πόσον ὡραῖα ἐνδύεται τά φρονήματα ὁ πάλαμος τοῦ θείου Πλάτωνος! Αὐτή ἡ πολλαπλῆ, ἡ ἐξώφρενος Ἀφροδίτη, ἡ δαιμόνιος, ὡραιοῖ τούς νέους μέχρι σήμερον, ὠθοῦσα εἰς τά τάλαντα τῆς ἀτιμίας καί εἰς τό βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Αὐτή ἡ Ἀφροδίτη οὐδέποτε διά τῶν αἰώνων εὗρε θέσιν εἰς τόν ἅγιον ἐκεῖνον τόπον, ἀπόμη καί ἐπί τῶν ἀρχαίων, ὡς βλέπετε, Ἑλλήνων.

γηρια της Παναγίας νά σκηνθή η διηγείται διακοσμούμενος (ενίοτε εν τοις συγγράμμασιν) τού λόγου. Αὐτά δέν εἶναι παράμυθια, τά ἀναφέρω ἐπί μάρτυρι τόν θεόν, ὅτι οὐ ψεύδομαι. εἶδον τήν πίστιν, ἡ ἐυσπλαχνία τήν ἀνάγκην ἡ πίστις ἐγνώρισεν μοί ὁ ἐλάχιστος μέτοχος τῆς χάριτος, τῆς ἡ Κυρία θεοτόκος με ἠξίωσεν. Πολλάκις πρό τῆς ἀσιωπίας τῶν ἀκουόντων στενοχωρούμεθα σιγῶντες τά ἀνεκλάλητα καί ἐξαίσια τῆς θεοτόκου θαύματα καί ἀμηχανοῦμεν τί νά εἴπωμεν φόβος ἀφορίσμου τῶν ἀσεβῶν. Μή παραστέσθω ὅλως ἡ παρρησία. Ἀκούσον τοῦ θείου Χρυσοστόμου διαμαρτύρονος: "Οὐδεμιᾶς δεῖται βοηθείας ἡ τῆς ἀληθείας ἰσχύς ἀλλά κἄν μυρίους ἔχῃ τούς ὑπεναντίους αὐτήν, οὐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλά καί ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐπιβουλευόντων φανοτέρα καί ὑψηλοτέρα ἄν εἴη τῶν εἰωθότων ἑαυτούς παραγελῶσα".

Ἡ "Ἀνωτέρα ἐποπτεία ἐπί τοῦ Ἄθω" (Κωνσταντινούπολις 1860) τοῦ Ἕλληνος μοναχοῦ τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος γραφεῖσα, εἶναι τό χαριτόβρυτον βιβλίον τῶν τεχνοδήτων ἐναύδα τερασιῶν θαυμαλίων τῆς Παναγίας. Περιλαμβάνει ὅλας τάς μοναστηριακάς ἡ ἐν γένει ἐξαρίθμησιν πολυϋμνήτους θαυματουργούς εἰκόνας ἡ τήν ἱστορίαν αὐτῶν, εἶναι ἱερά ἀνθοδέσμη τῆς πληροῦ χάριτος θείας ἡ εὐωδίας πνευματικῶς τῶν ἱερῶν τῆδε τόπων. Ἀποσπῶ ἐνταῦθα ὀλίγας γραμμάς:

"Μετά μητρικῆς μερίμνης ἐφοπτεύουσα τό Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθω ὡς ἰδίαν αὐτῆς ἡμερονυμφίαν ἡ πυρία θεοτόκος, ἄλλοτε μέν κατά ἴνας περιστάσεις φανερῶς ἡ αἰσθητῶς ἐφαίνετο ἡ φαίνεται αἰσθητῶς εἰς βοήθειαν τῶν ζητούντων τήν ἐαυτῆς βοήθειαν, ἄλλοτε δέ διά σημείων ἀοράτων ἐν τοῦ θείου αὐτῆς προσώπου, τοῦ ἐν ταῖς ἱεραῖς εἰκόσι περιγεγραμμένου, ἐφανέρωσε τήν ἄρρητον αὐτῆς χάριν ἡ τήν ὑπεραγίαν ὁροστασίαν. Προϊόντων δέ ἀοράτως ἡ μυστικῶς ἐπέχει τάς θείας αὐτῆς δωρεάς ἡ χάριτας εἰς τόν ἱερόν τοῦτον τόπον ἡ εἰς τούς ναταξιωθέντας ἐν αὐτῷ διανύειν τόν βίον αὐτῶν ὡς βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ ἡ τῆς γῆς... Ἐν ἄλλῳ ὄρει φανερῶται σαφῶς ἡ ἰδιαιτέρα ἀγάπη τῆς μητρός τοῦ θεοῦ εἰς τόν νοῦν αὐτῆς ἐκλελεγμένον τοῦτον τόπον.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἄθω ὑπάρχει ὥσπερ ἡ χρονογραφία τῆς μετά θάνατον ἐσχάτου βιοτῆς τῆς ἀειπαρθένου. Εἷς ὠδίν βῆμα ἡ εἷς σπιθαμήν μονήν ὑπάρχει θαυματουργός εἰκών αὐτῆς ἡ φορητή ἡ ἐγγράφως τῆς παραδόσεως" (σ. γ'-ε').[1]

Ἀλλ' ἔχομεν ἐν Ἄθῳ ἡ ἄλλους ὑμνητάς ἡ ἐγκωμιαστάς τῆς Παναγίας εἰτε τῶν ὑμνογράφων τούς λαϊκούς ψαλτάς, οὓς ὑπερβάλλει πάντας ὀγλυκύς ποιητής ἡ εὐφυής συνθέτης ὁ ἀγνωστός τοῖς πολλοῖς κωνσταντῖνος ὁ Καισαρίος Δοβάντες, ὁ Σηροαμηνάς καί εἶναι ἡ τό ἑξῆς, ὥσπερ παλαιῶς ἀποδίδοται εἰς τόν Νικαίας Πορφύριον:

Διά τοῦτο ἡ μέ δίκαιον κόπον ἡ περιβόλι
τῆς Παναγίας θέσποινας σέ ὀνομάζουν ὅλοι."

Ἔγραφεν εἰς ὕμνον τῆς θεοτόκου συνεχῆ ποίημα ἐξ ὧν Κόπων χαρίτων," ἔγραψε ἡ μεμονωμένα· εἰς τό "Πατερικόν τῆς ἁγίου... Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου"[2] ἐν ᾧ Προλόγῳ γράφει: "Εἰς τό τέλος ἑκάστου βιβλίου ἐσύνθεσα ἡ ἐφρόντισα ἀπό ἕνα ὕμνον εἰς τήν θεοτόκον· πρέπει γάρ εἰς βασίλισσα ἡ ἀγγέλων ἡ ἁγίων νά συνοδεύεται

[1] Τό βιβλίον εἶναι συλλογή ἡ ἀνατύπωσις ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων Προσκυνηταρίων τῶν ἱεραυγενῶν μετεφράσθη δέ ἡ εἰς τήν Ρωσικήν γλῶσσαν, Ἑλληνικοί ἔχομεν ἡ νεωτέραν ἐκδοσιν χειροτέραν τῆς πρώτης, τοὐλάχιστον τάς εἰκόνας ὁ εὐλογημένος ἐκδότης ἔπρεπε νά βάλῃ εἰς ἄλλον χάρτην

[2] Βενετία 1780 μετάφρασις ἐκ τοῦ λατινικοῦ, ὁ εὐλογημένος διατί νά μεταφράσῃ ξένα ἡ νά μή συλλέξῃ ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν τά πλεῖστα ἑλληνικά κείμενα. Εἰς τό αὐτό σφάλμα περιέπεσε ἡ ὁ Ἁγιορείτης μεταφράσας ἐκ τοῦ ὀγκώδους χειρογράφου κώδικος τῆς μονῆς Ξηροποτάμου, ὅπερ ὑπό τοῦ ἱερέως Ἰω. Μορεζήνου μετεφράσθη ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ

μετ' αὐτῶν ἡ νὰ ἔχῃ τὸν οἰκεῖον τόπον, ὥσπερ τὸν βασιλέως ἔχει τὸν θρόνον ἀναμέσον τῶν μεριτάνων αὐτοῦ ἢ ἀρχόντων." εἰς τοὺς "Μαργαρίτας τοῦ Χρυσοστόμου ἢ τὴν ζωὴν ἱεραρχῶν". (Βενετία 1779) ἐν σ. 318-320 τὸν ὕμνον φερόμενον εἰς τὴν Θεοτόκον ἀρχίζει οὕτως:

"Ἐγώ, Παρθένε, θαυμάζομαι μεγάλως,
τί νὰ σοῦ γράψω, ναμὴ τὸ γράψῃ ἄλλος;
Τί ἐγκώμια νὰ σοῦ εἰπῶ, κυρία,
νὰμὴ τὰ εἰπῇ ὅσοι γλῶσσα ἔχομεν;"

Καὶ ταῦτα ἔλεγεν, ὅταν εἶχον παρέλθει 10 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ὁλοκλήρου ὑμνολογίου τῆς Παναγίας: "ἐκκλησίων λογίων, τοιούτων ὕμνοι εἰς τὴν θαυμάσιον Θεοτόκον καὶ εἰκαὶ διὰ στίχων διαφόρων μέτρων τε καὶ μελῶν . . . πανευλαβῶς τε καὶ θεοπρεπῶς ἀφιερωθέντες τῇ θαυμασίᾳ καὶ ἀειπαρθένῳ μητρὶ τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν καὶ δεσπόσῃ τῶν ὅλων". (Ἐνετίησιν 1770).

Εἰς ἡμέτερον τοῦ Δασκάλου κώδικα ἐκδέχεται ἐν φ. 269. ὑπάρχει ἐν φ. 213ᵇ-247ᵃ
"Ἀναρίθμησις τῶν ὀνομασιῶν ναῶν ἐμωνύμων τῆς Παναγίας" ἐπῶν στίχων 1320.

Κατὰ τὸ ὡρῴαμμά μας εἰς τὸν ἀφύκτα τόμον ἐκδίδομεν μόνον ἀνέκδοτα κείμενα. Ἐώντες λοιπὸν τὸν ἔπαλον καὶ μέγαν Παναγιολόγον Δασκάλου ἐρχόμεθα εἰς τὸν γεωγραφικὸν καὶ συντάκτην τῆς "Ἀθηνιάδος", τὸν ὑμνογράφον καὶ χρονογράφον, τὸν φιλόλογον συλλέξαντα τὰ ὑπομνήματα τῆς ἁγιορειτικῆς ἱστορίας Γαβριὴλ τὸν Νεασκητιώτην, ὃν πολλάκις θὰ συναντήσωμεν· εἶναι ἀνεψιὸς τοῦ ἱστοριογράφου Θεοδωρήτου καὶ μεταδιαιτήσας πολλὰ τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ ἔργων εἰς τὴν ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ συγχρόνου γυμνάσεως ἐν ἁγίᾳ Ἄνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς λαυριωτικαῖς σκήταις καὶ τὴν συναγωγὴν ἐφύσεσεν. ἀπουσάσεων οὖν εἰς τὴν ἀσκητικὴν καὶ φιλέρημον ἀνδρῶνα ἐμφανοῦσαν τὰ πάθη τοῦ Ἄδου καὶ ἐξαίρουσαν τὴν οὐσίωσιν καὶ ὑπερεκχυλίζουσαν χάριν τῆς φρουροῦ καὶ ἱεροστάλιδος τῶν ἀμνιζομένων κυρίας Θεοτόκου.

"Στίχοι εἰς τὸ Ὄρος Ἄθωνος ὀρεοπεκτάληπτοι."

"Χαῖρε ὄρος μετέωρον, ὑψηλὸν καὶ μεγάλον,
ἀφρίφηλεον, ἐξαιρούσιον καὶ σεβάσμιον μᾶλλον.
Χαῖρε ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ὄρος τῆς ἡσυχίας,
ὄρος οὐρανομίμητον, ὄρος τῆς Παναγίας.
Χαῖρε ὄρος λαμπρότατον, ὄρος ἀγγέλων χῶρος,
οἰκητήριον μοναχῶν καὶ καλόγηρων φόρος!
Χαῖρε, ὅλη ἐγένησες παλάτιον καὶ πόλις
καὶ κῆπος πανευφρόσυνος τῆς παναχράντου κόρης.
Ἔσένα ἐδιάλεξεν ἡ Θεοτόκος κόρη
λεμένα, καταφύγιον ἀπαρά τὰ ἄλλα ὄρη,
νὰ ἔχουν ὅσοι σε ἀποδοῦν καὶ ζητοῦν ἡσυχίαν,
νὰ ζοῦν ἀγγελικὴν ζωὴν ὁμοῦ καὶ πολιτείαν.
Χαῖρε ὄρος, ὅπου καὶ ἐσύ ἔγεννες καλοσύνα
ἀνδρῶν ἁγίων καὶ πολλῶν ἔγεννες σωτηρία.
Γένεσαι δὲ καὶ ἐφεξῆς καὶ μεχρισυντελείας

[1] φόρος λέξις βυζαντινορρωμαϊκὴ σημαίνουσα κυρίως ἀγορᾶν ἀλλὰ καὶ τόπον ὅπου ἀγοράζεται ἢ γ' λ· ἀγορά παρ' ἀρχαίοις Ἕλλησιν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ωρίων ἄλλων ἡ σοφιῶν αἴτιον σωτηρίας.
Χαῖρε πυθαρίσσε χρυσέ (sic) ἡ ῥῆνε ἡνθορμένε,
σχολείων τοῦ σοφοῦ καλοῦ ἔρχου πεπλουτισμένε.
Χαῖρε πεῦκε ὑψίκορμε[1] ἡ κλέος τοῦ Λιβάνου,
ἐστεφανωμένε ἀρετῇ ἡ κάλλους ἁρμονίᾳ,
Ἡ μορφή, Ἄδω, ἡ σὴ ἐγγίζει εἰς ἀνέφη,
ὅσους σοφῇ κἀσὲ ἰδὴ θαυμάζει καθ' ἡμέραν.[2]
Ἡλίου ἀνατέλλοντος ὁ ἴσκιος σου, ὦ Ἄδω,
φθάνει ἕως τὸ νησὶ τὸ καλούμενον Σκιάθιν.[3]
Τοῦ δὲ ἡλίου δύνοντος ὁ ἴσκιός σου πάλιν
εἰς Λῆμνον φθάνει ἡμαρίαν ἕως τὴν Σαμοθράκην. κτλ."[3]

Ὡς ὁ ἀναγνώστης βλέπει, ἡ Μοῦσα δὲν νὰ τοῦ ποιητὴν Ἀθανάσιον ἀλλ' ἡμεῖς εὐγνωμόνως δεχόμεθα τὴν φροσφοράν· διότι ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει μὲν ἰσχυρὰ πτερά, ἵν' ἐγγίσῃ τὸ ὕψος τῶν Ἑλληνιάδων, ἀλλ' ὅμως συνεχίζει, ὡς γνήσιον τέκνον τοῦ Ἄθωνος, τὴν παράδοσιν τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ προσφέρει τῷ ἱερωτάτῳ τοῦτο τὸ ἀναθήματον αὐτοῦ.

Ἀντιπαραβάλλομαι ἐπιπολαιότητα ὅλην καὶ φθάνω εἰς τὰς ἀοχάς τοῦ αἰῶνος ἡμῶν καὶ συναντῶ εἰς τὴν ἀνατολὴν ἀϊδέρας νεοελλὴν ὀπαδὸν τῶν Ἀθηνῶν ποιητῶν ἄλλον ὑμνογράφον, τὸν μακαρίτην ποιητὴν Γεράσιμον Οὖλον, δὲν ὁμοιάζει τοὺς ἐρημίτας τοῦ Ἄθωνος, εἶναι σύγχρονος Ἕλλην ἀοιδός, ἀναμιγνύει καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν μετὰ τῆς "ἱεροκοσμικῆς". Νάξιος ὁ ἀνήρ, ἐμφορεῖται τοῦ ἐλευθέρου πνεύματος τῶν νησιωτῶν καὶ ποιμίλλει ἀρμονίως τὸν στίχον. Εἰς τὴν γλῶσσαν εἶναι ἀκραιφνὴς δούτσικος ὅπως ὅλοι οἱ Ἁγιορεῖται· ἀλλὰ δὲν ὀκνιάζει ἐν μιᾷ γράφειν ν' ἀναμίξῃ καὶ φράσεων καὶ λέξεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, ὅπως καὶ ὁ συμπολίτης του Νικόδημος καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ συναξαριταί. Ὁμοιοδήποτε ὁ ἱεράρχης ἔχει ἐκτεταμένην τὴν γλῶσσαν καὶ εὐχερῶς ποιεῖ τὸν στίχον. Ἀφοῦ εἶναι ἡ παθαρεύουσα εἰς τὸ τρίτον ποίημα τοῦ ἀρχιμανδρίτου τάξη. εἶναι ἡ γλῶσσα, ἣν ἀπόκτησε μετεχειρίσθησαν οἱ ὑμνηταὶ εἰς τὴν ποίησιν, ὅπως ἄλλως καὶ οἱ λογάδες τοῦ γένους. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν τὴν γλῶσσαν ἢ τὸν τύπον, πρόκειται περὶ τῆς οὐσίας καὶ ἐξαίρομεν τὸ θετικὸν συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἐν τῇ ποιήσει διατήρεται ἀδιάπτωτον τὸ ἱερὸν πῦρ καὶ ἡ ἀθωσαδόσειος μὲ ὅλα τὰ συμπαρομαρτοῦντα. Αἱ ἐμπάθειαι εἶναι ἀλλοίμονον, τὰ πάθη τῆς ὑλοφροσύνης ἀποπροσύνται ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἄθωνος. Ὅπως καὶ Σούτσος "καταπνιγμὸς δὲν ἔλουσε τὸ μεγάλο μέτωπόν σου"!

[1] Κῶδ. Ὑψίκορμε. [2] Ὁ στίχος εἶναι σύλλογος: "ὅσους σοφὴ τοῦ σχίσιν, θαυμάζει εὐλόγησεν".
[3] Κῶδιξ "Ἀθηνιάς" τῆς ἐν ἁγίᾳ Ἄννῃ παρὰ θύρᾳ τοῦ ἁγίου Σταυροῦ· ἔτους 1848, φ. 16!
Βλ. καὶ Καπάλ· τῶν χειρογράφων ποιητῶν τῆς σκήτης Ἁγ. Ἄννης ἡ τῶν Καλυβῶν ἐν τῷ Τόμος Β, ὑπὸ Εὐλογίου Κυριλλοπετροσολίτου κορυφαίου, Ἀθῆναι 1954, σ. 106ε

Ἀφήγησις περὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους Ἄθω ἐν στίχοις πολιτικοῖς ὁμοιοκατα-
λήκτοις.

1. Ὑπάρχει Ὄρος θαυμαστόν, πρὸς Λίβαν ~~τετραμμένον~~ κεκραμμένον,
ὀρῶν Εὐρώπης πρὸς Θεοῦ ὡς ἐζωγραφημένον.
Τοῦτο τὸ Ὄρος ὁ Θεὸς πρὸ παλαιῶν αἰώνων
εἰς κατοικίαν μοναχῶν ἀφώρισε καὶ μόνον.
5. Τοῦτο τὸ Ὄρος ἡ ἁγνὴ Θεόνυμφος Μαρία,
τῶν εὐσεβῶν ἡ εὐκλεὴς καὶ παθεινὴ Κυρία,
παρὰ Υἱοῦ τε καὶ Θεοῦ αὐτῆς εἰς κληρουχίαν
ᾐτήσατο, εἰς γενεῶν μελλόντων δαφδουχίαν.
Παρῆλθον ἔτη ἀρκετὰ καὶ ἐπιλελησμένον
10. ἦν τοῦτο καὶ ἀγριωπῶν θηρίων πεπληθυμένον.
ὅμως δεῖ ἦτο δυνατὸν τῆς Θεοτόκου κλῆρος
τοῖς μετὰ ταῦτα καὶ φανῇ ὡς παλαιὸς τις λῆρος.
Ἔπρεπε πάντως ὁ κλεινὸς καὶ πολιὸς τε Ἄθως,
ἐν τοῖς ὑστέροις καὶ φανῇ ὡς ἐν χειμῶνι ἄνθος.
15. Ὤφειλε φήμη ἡ αὐτοῦ εἰς ἄκρα γῆς καὶ φθάσῃ
καὶ τερατείων τὴν πληθὺν ὁ κόσμος καὶ θαυμάσῃ.
Ἦλθεν ἡ ὥρα καὶ σεπτὸς Σταυρὸς Χριστοῦ ὑψοῦτο
καὶ εἰδωλεῖα στιβαρὰ ἐκ βάθρων ἠρημοῦτο.
Μοναὶ ἐνταῦθα θαυμασταὶ ὡς ἔξοχοι λειμῶνες
20. Θεοῦ βουλῇ ἠγέρθησαν ὡς νέοι προμαχῶνες,
οὐ κρότον ἐξευρόμεναι βαρέων ἐπλεβόλων,
ἀλλὰ ἀσμὰ τῶν ἱερῶν ἦχον ἐκ μυστιπόλων.
Ποῦ εἶσαι, Ὀλίγυπτε κλεινή, καὶ ἡ Νιτρία ἅμα,
ἡ Θηβαΐς καὶ τὸ Σινᾶ, τὸ τῶν ἀνθρώπων θαῦμα;
25. Ποῦ Φαϊθὼν τε ἡ κοιτὶς τοσούτων μοναζόντων;
καὶ Παλαιστίνη ἡ πηγὴ Θεοῦ τῶν δοξαζόντων;
Ποῦ Κωνσταντίνου ἐλπὰθης, ὦ θαυμασία Πόλις,
ἡ ἐξαπλώσασα τὸ φῶς ἐφ' ὑφηλίου ὅλης;
Σκότος ἐπλώθη ἐφ' ὑμᾶς, σιγὴ καὶ ἐρημία!
30 μόνος δ' ὁ Ἄθως κλεινὸς πολλῇ ἐν ἀρετῇ
ἵσταται ὅλος ἀτρεμὴς καὶ ἐν ἀταραξίᾳ
ἐν μέσῳ τόσων συμφορῶν καὶ χρόνων ἀταξίᾳ.
Τοὺς λᾴλαπας οὐ σιτλιᾷ, οὔτε ταῖς καταιγίσι,
μήτε βαρβάρων συνοχήν, οὐ Πέρσαι οὐδὲ Μῆδαι.
35. Ἐριμαράγους ἀστραπαὶ μηδέποτε πτοεῖται,
καὶ βαρυβρόμους τε βρονταὶ οὐδόλως τε φοβεῖται.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Οὐ σμερδαλέους κεραυνούς, οὐδὲ ὀργῆς σπινθῆρας,
οὐχ ὅπλα ἐκηβόλα τε, μηδὲ τὰς Ἅιδου θύρας.
Τοῦτον οὐκ ἐπισείουσιν αἰγίδων τροκυμίαι,
χιόνων οὐδὲ χαλαζῶν αἱ πετρηδὸν σωρεῖαι.
οὐχ ὑετοὶ οἱ βίαιοι, ἀντίπνοια πνευμάτων,
οὐ φλοίσβοι πόντου ῥοιζηδόν, καὶ θάλος τῶν κυμάτων.
αἴρει δὲ μᾶλλον κορυφὴν ὅλως ὑπερφάνως,
ὡς ἐκ θεοῦ τὸ μυστικὸν ἐνδεδυμένος κράτος.
Πνεύματος μάχαιραν κρατεῖ, ὑφ' ἧς τὰς χιλιάδας
τῶν ὁρατῶν καὶ νοητῶν ἐχθρῶν καὶ μυριάδας,
τοὺς ἀποστάτας τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.
συγκόπτει ὑπερασπιστὰς δεινῆς κακοδοξίας.
Ἂν καὶ καυχᾶται ἐρυθρὰ τριστάταις ἐξαμένη,
ἀλλὰ καὶ Πέρσαι ἱκανοὶ ἐνταῦθα τεθαμμένοι.
ἔκει διώκταις Ἰσραὴλ, ἐνταῦθα τῶν Ἑλλήνων,
τῶν πρώτων φίλων τοῦ χριστοῦ καὶ ἄνω τῶν μηνῶν.
Ὄρος, ὦ φιλτάτη, τοῦτο τὸ πίον Ὄρος,
οὗ μέρος εἶναι κρανιαῖον, δασεῶν δ' ἐν μέρει κόρος; (γρ. χώρος)
Τοῦτο βαλβὶς πρὸς οὐρανὸν εἶναι κλειτῶν δρομέων,
πατρὶς τὸ πρῶτον ἱκανῶν καὶ λίαν τε δυσθέων.
Τοῦτο παλαίστρα ἱεροκηρύκων καὶ ὁσιομαρτύρων
ἐδείχθη, ἔνθα θεϊκὴ ἄπτο οὐρανοῦ κρατὴρων,
δρόσον καταέρχεται σαφῶς δροσίζουσα καρδίας,
τὰς ἐκτακείσας ζεῦ αὐχμῷ δαιμόνων ἐπηρείας.
Τοῦτο ἀνύμνησαν πολλαὶ ἱστορικῶν γραφίδες,
τοῦτο ζηροῦσιν αἱ Μοναὶ ἀσφαλεῖ κιγκλίδες.
Κύψον ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ γόνυ, φίλε ξένε,
πανευλαβῶς μὴν προσκυνῶν καὶ ἐκθαμβοῦ δὲ μένε,
ἀναπολῶν τὴν πλήθυν ἀνδρῶν ἁγιωτάτων
τῶν ἀραμένων τροπαῖα ἐχθρῶν καὶ ὠμοτάτων.
Βλέπεις αὐτὴν τὴν κορυφὴν ὅλην ἡγλαϊσμένην;
χειμῶνος ὥρᾳ σύνοφρυν καὶ πεπολιωμένην,
ἐν ὥρᾳ θέρους φαλακράν, ἐν ἔαρι ἀνθοῦσαν,
ἐν φθινοπώρῳ σκεπτικὴν καὶ κατηφῆ τε οὖσαν;
Ὁρᾷς ὁπόσα κύκλῳ δὲ ὀρχοῦνται αὐτῇ νέφη,
καὶ οἱονεὶ χριστὸς αὐτὴν στεφάνοις καταστέφει;
Νοεῖ θαυμάσιον ἄλλο, χριστὸς ἐν ᾧ μετεμορφώθη.
καὶ γὰρ ἐν ὄρεσι ἐν πολλοῖς αὐτοῖ ἐθαυμαστώθη.
Δεῦρο λοιπὸν ἀκολουθῶ τὸ Ὄρος ἀναβῶμεν,
ἀφ' οὗ ἐν πρώτοις τῆς ψυχῆς τὸ ὄμμα καθαρθῶμεν.
Ἐντεῦθεν βλέπεις τὰς πολλὰς τοῦ κόσμου βασιλείας,

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς τρυφὰς αὐτοῦ καὶ ποικιλίας,
ὅσα ὑπέδειξε Χριστῷ Σατὰν ἐν πτερυγίῳ.
καὶ δείκνυσι διαπαντὸς τῷ κλήρῳ τῷ ἁγίῳ.
Ταύτας τινὲς τῶν μοναστῶν σοφῶν καταλιπόντες,
τὸν Ἰησοῦν ὡς ἔλαφοι ἐν Ἄθωνι διψῶντες,
ἦλθον εὑρεῖν, οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποκεχωρισμένοι
ἦσαν, ὡς πταῖσμασι πολλοῖς λίαν πεφορτισμένοι.
Τοῦτο τὸ Ὄρη πέλαγος, αἰγαῖον περιβρέχει,
καὶ κόλπος ὁ Σιγγιτικὸς Στρυμονικός τε ἔχει.
Ὁρᾷς ἐντεῦθεν ὄρη τε ὑψίζωνον Παγγαῖον,
τὸν Ὄλυμπον τὸν Κισσαβον σωτῆρας τῶν γενεαίων.
Ἐντεῦθεν νῆσοι, Θάσος τε, ἡ Λῆμνος, Σαμοθρᾴκη,
Ἴμβρος καὶ αἱ παράλληλοι χερσόννησοι καὶ θρᾴκη.
Ἐντεῦθεν πόλις Βύζαντος, ἡ πάλαι μὲν εὐδαίμων,
νῦν δὲ οἰκτρὰ καὶ δυσκλεής, ἥτις περ τρυγᾷ ὀδαίμων.
Ὅρα γὴν τὴν παγκόσμιον Μεγαλέου Ἀλεξάνδρου,
τὴν Δῦσιν, τὴν Ἀνατολήν, τὴν νῆσον τοῦ Σερπάνδρου.
Ὢ ποῖον θέαμα γλυκύ! ὢ οἵα πανδαισία!
Ὢ οἷον τὸ πανόραμα! ὢ οἵα συνθεσία!
Ἐντεῦθεν ὄρη καὶ βουνοὶ καὶ δένδρα καρποφόρα,
ἐκεῖθεν λόφοι θαυμαστοί, πεδία χλωηφόρα.
Ὧδε χαρὰ ὗραι καὶ δρυμοί, ἐκεῖ κρημνοὶ καὶ βράχοι,
ὑδάτων οἱ κελαρισμοὶ καὶ τῶν πτηνῶν ἡ μάχη.
Ὄντως ἐξίσταται ὁ νοῦς κατανοῶν τὸ κάλλος,
ὅπερ ὁ Ἄθως κέκτηται ὡς τόπος οὐδεὶς ἄλλος.
Νικᾷ σὺ Ἰμαλαΐας Πιέριον καὶ Ὄλπεις,
ὦ Ὄρη Ἄθω ἅγιον, οἷς περ καλοῖς σὺ θάλπεις!
Σὲ φρίττουσιν αἱρετικοί, σὲ προσκυνοῦν ἐθνάρχαι.
Ἀνατολὴ καὶ Δῦσις τε Ἄρκτος καὶ Μεσημβρία,
τὰ Ὄρη σου θαυμάζουσι, θεόπαις ὦ Μαρία.
Ὅπερ φυλάττοις ἐκ πολλῶν ἀνώτερον κινδύνων,
λοιμοῦ, μαχαίρας, καὶ σεισμοῦ, παντοίων τε δεινῶν,
μέχρις αἰῶνος τέρματος τῆς παλιγγενεσίας,
τῆς φοβερᾶς τοῦ σοῦ Υἱοῦ δευτέρας παρουσίας.
τότε δή τότε, Δέσποινα, δός χεῖρα βοηθείας
τοῖς κρινομένοις δούλοις σου καὶ λύτρωσαι τῆς θείας
ὀργῆς αὐτοῦ πρεσβείαις σου, ἵνα σε αἰωνίως,
σὺν ἅπασι τοῖς ἐκλεκτοῖς ὑμνῶσιν ἐπαξίως.

Ξεράσιμας φε ρομάνας.

μεγιστάνες σε
ὄντας χεριὼν παι
χριόχας

Εἶναι οὗτος ὁ προφορικὸς σύγγραφεὺς τοῦ "Προσκυνηταρίου τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω" ἐκδοθέντος τῷ 1923. ἡ ἔκδοσις εὑρίσκει ὁλόκληρον τὴν ἀρχὴν τὸ σύγγραμμα· ἀλλ' ἐκτοτε διαφόρους διαφορὰς μακρὰς ἔσχεν ἔργον τὸ κείμενον τοῦτο, ὅπερ εὐχαρίστως δημοσιεύω ἐνταῦθα. πρόκειται ὅλως ἐξαίρετος νὰ σημειώσω τὰς διαφοράς. Ἔστιν δ' ὅτι τὸ μὲν δημοσιευθὲν ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 48 μόνον, ὅλη δὲ ἡ ἐν χειρογράφῳ τοῦ παρόντος· διὸ ἡ εὐχαρίστως δημοσιεύω τὸ ὅλον

Ω Δ Η
Τ Ω
Ι Ε Ρ Ω Κ Α Ι Π Α Ν Σ Ε Π Τ Ω
Α Θ Ω Ν Ι

--o--

Ὦ Ἄ θ ω ! Ὄρος ἱερόν
σεπτὸν τετιμημένον ,
ποῦ βαίνεις εἰς τὰ σύννεφα
ψηλὰ κορυφωμένον, !

--o--

Ἐκστατικὸς Σὲ θεωρῶ ·
τῷ Πλάστῃ κλίνω γόνυ ,
ὃς σ' ἔθεσεν ἐὸῶ 'στὴ γῆ
τὸν νοῦν μας ν'ἀνυψώνῃ !

--o--

Τοὺς πρόποδάς σου θαλερὰ
ἄλση παντοῦ στολίζουν ,
τὰ ὕψη σου βασιλικαὶ
Μοναὶ περιστοιχίζουν .

--o--

Τὸ ὅλον σου ὡς εἷς ναὸς
τὸν Ὕψιστον δοξάζει ,
καὶ εὐλαβεῖς πρὸς τὸν θεὸν
ἄνορας πιστοὺς στεγάζει .

--o--

Ὡς κιβωτὸς βυζαντινῶν
ἀρχαίων κειμηλίων ,
ἀνάκτων σώζει θησαυροὺς
ἀνδρῶν σεπτῶν , ἁγίων .

--o--

Εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς κλεινοὺς
τῆς παλιγγενεσίας
πολλὰς ὁ Ἄθως ἐθνικὰς
προσέφερε θυσίας .

--o--

Πλείστας ὑπέστη συμφορὰς
τὸ Ὄρος καὶ ὀμώσεις ,
εἰς τὰς ὀεινὰς πολιτικὰς
τοῦ Ἔθνους καταπτώσεις .

--o--

Ἀλλὰ ἐσώθη ἐκ θ ε ο ῦ ,
χάρις εἰς τοὺς φρουροῦντας ,
πατέρας θείους , Ἱεροὺς
ἀόκνως ἀγρυπνοῦντας .

--o--

Ἐσώθη ! Καὶ ὡς δάκτυλος
θ ε ο ῦ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῆς πίστεως θὰ δοηγῇ
τοὺς τύπους καὶ κανόνας !

--o--

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῇ 29 Ἰουνίου 1910

+ Ἀρχιμανδρίτης Σταῦρος Τάξης Λέσβιος .

τὸν ἀρχιμανδρίτην τοῦτον ἐχειροτόνησα ἐν Ἄθῳ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγὼ τότε μοι ἐνεχείρισε τὸ σκίμμα. μηρίζω, ἐὰν ἐδημοσίευσεν ἀλλοῦ. Καταχωρίζω ἐνταῦθα χάριν τῆς μνήμης τοῦ εὐλαβοῦς μένου προσκυνητοῦ. Τὸ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τοῦ Παναγ. Σούτσου τὸν "Ὁδοιπόρον":

κεκοσμημένε Ἄθηνα! τὸ ὕψος σου θαυμάζω
ἐγὼ βλέπων σε ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ πλάστου δοξάζω.

θαυμάσιον τοῦτο Σούτσειον πολλοὶ νέοι μοῦ ἐξήλθοσαν, τοὺς παραδίδω εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ ἁγίου Ὄρους" τοῦ κ. Κοσμᾶ Βλάχου διακόνου, σ. Θ!

τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ πλοιάρχου ἐπιστατοῦντος

Εἰσαγωγή
Τὸ μέγα καὶ ψυχοσύνθρεπτον "Πατερικόν" τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ὁ μέγας καὶ περίφημος νεὼς τοῦ οὐρανοφαντόνου Ἄθωνος εἶδεν ἐπὶ ἡμέρας τὸν Μεγ. Ἀλέξανδρον. Ἐζήτησε καὶ ἐνταῦθα ν' ἀποθανατίσῃ τὸ ὄνομά του καὶ προσέλαβε τὸν ἀρχιτέκτονα Δεινοκράτην[1]. Οὗτος ἠθόλωσε νὰ διασκεδάσῃ τὸν περιάλλον ἐκεῖνον ὄγκον εἰς ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἐξ οὗ εἰς ἐκ μιᾶς μεγάλης πηγαίου ὕδατος ἐθὰ ἔρρεεν ἀενάως ἡ σωστικὴ ὑγρασία. Θὰ ἐσχημάτιζε δὲ δύο πόλεις τὴν μὲν δεξιὰ τοῦ ὄρους, τὴν δὲ ἄλλην ἀριστερά, ἐξ ἧς θὰ ἐξήρχετο κολπικὸς ῥεῦμα εἰς τὴν ἑτέραν. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ῥηθέντα καὶ ἀπεφάνθη ὅτι θὰ ἐφέροντο αἱ δύο πόλεις; ἐσώθησαν νὰ φθάσουν πρὸς ἀλλήλους χωρὶς νὰ διακόπτεται ἡ πορεία. Τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ Δεινοκράτους πᾶς εὐκόλως ἐννοεῖ καὶ ὁ χρησμὸς οὗτος θὰ ἐπληροῦτο εἰς τὸν χρησμοῦ χρόνον, διὰ μαγγανείων, ἀφοῦ οὐδεὶς ἦτο οὐρανοπτὴς τοῦ Ἄθωνος[2] καὶ ἐκ τῆς ἀθωνίτιδος μοναχικῆς πόλεως θὰ ἔρρεεν ὁ "κολπικὸς ὕδατος ζωντος" εἰς τὴν κοσμικὴν πόλιν.

Ὁ ἐκ τῶν σοφῶν διδασκάλων τῆς ναπτικῆς τῶν ἡσυχαστῶν Πατέρων Νικηφόρος ὁ φιλόσοφος, οὗ μαθητὴς ἐχρημάτισεν ὁ θεῖος Γρηγόριος Παλαμᾶς, ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Λαύρας μονάζων[3], ἔγραψε λόγον "Περὶ νήψεως καὶ φυλακτικῆς παρθένου" ἐνῷ συμβουλεύει: "Ἀλλ' αὐδῆς, ἀδελφοί, πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὑμῶν σταθῆτε παράδοσιν... συνέδωμεν εἰς ἑαυτούς, τὴν τοῦ σωτῆρος ὄρεως συμβουλὴν βδελυχθῶμεν καὶ φύγωμεν πᾶσαν δυνάμει τὴν ὁρὸς ἐκ φθορᾶς καὶ πρόσκαιρα προσοδίαν· διὸτε δὲν εἶναι ἄλλως νὰ συνδιαλλαγῶμεν καὶ συσχεθῶμεν μετὰ τοῦ παναγάθου θεοῦ, εἰ μὴ πρότερον ὁρὸς ἑαυτοῦ, ὃν τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἐκβάνεδωμεν ἢ μᾶλλον ἐκβέβωμεν (αὐθαιρέτως)· διότε δικαίως ἔστω νὰ διασώσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ περι-

---

[1] "Τὸν δ' αὐτοῦ κτίσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τὸν Ἄθω διανενόηται εἰς αὐτοῦ, ὡσανεί τι πρόκου τινὸς εἰς φάλαγγα παλαχίστα σφενδόνη, ποιήσοντα πόλεις δύο, τὴν μὲν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους, τὴν δ' ἐξ ἀριστερᾶ· ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν, ῥέοντα ποταμόν" Στράβων ΙΔ', 641.

[2] Οἱ τοποί γεωγράφοι τῆς Ἑλλάδος νῦν ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις, ὡς ἔγραφα ἀλλαχοῦ, ἔκειτο εἰς τὸ Νυμφαῖον ἀκρωτήριον τοῦ Ἄθωνος ἤτοι τὴν κεφαλήν, εἰς τὸ σήμερον ἀκρωτήριον ἄνωθεν ἀπὸ τῆς Ἱερισσοῦ! Τὰ ὀφειλόμενα τῷ 1850 μετεγκατεστάθησαν εἰς τὸ Βατοπαίδιον.

[3] Ὁ παλαμᾶς λέγει περὶ τοῦ Νικηφόρου, "ὃς πολυετῆ χρόνον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ νήψει καὶ ἐπιστήμῃ ἐκτελῶν τοῖς ἐφημερεστέροις μέρεσι τοῦ ἁγίου ὄρους ἐμφιλοχωρήσας καὶ ἀσκήσας ἐσωθεν τῶν παλαιῶν φωνῶν συνεργοῖς τὴν νηπτικὴν ἡμῖν αὐτῶν (τῶν ἡσυχαστῶν) παρέδωκε πρᾶξιν" (Migne ἑλλ. πατρ. 150, σ. 1116C

φορᾶς ἡ τῆς ματαίας μερίμνης, νὰ ἀσχολώμεθα δὲ εἰς τὴν ἐντὸς ἡμῶν οὐράνιον βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· διὰ τοῦτο ἡ τέχνη τεχνῶν ἡ ἐπιστημῶν ἡ μοναδικὴ πολιτεία καλεῖται· ἐπειδὴ ἡ ματαία αὕτη καὶ πανώδυνος ζωὴ δὲν γίνεται εἰς ἡμᾶς τοιοῦτος ὁραματισμὸς φθειρομένων, ἀλλὰ σαρκὸς ἡ ἀνεκλαλήτων ὁράσεων, "ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε ἡ οὖς οὐκ ἤκουσε ἡ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη" (Α Κορ. β', 9)[1]. Ὁ τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς τῆς μοναδικῆς ἐδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείας, ὅστις ἡ φιλοσοφίαν ὀνομάζει. "στοιχειωθῆναι νὰ' αὐτὸς εἰς τὴν τέχνην τῶν τεχνῶν ἡ ἐπιστημῶν τῶν ἐπιστημῶν, φημὶ δὴ τὴν μοναχικὴν φιλοσοφίαν" (Migne ἑλλην. πατρ. τόμ. 132, σ. 1141 Α). Ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Στωϊκῶν ἡ φιλοσοφία ἀπέβη ῥητορικὴ ἐγκύκλιος παιδεία, ἥτις ἔλαβεν ἠθικὴν ἔννοιαν, ἐπειδὴ ἡ τὸ φιλοσοφῶ σημαίνει ἀσκητεύω[2]. Ὁ μέγας τοῦ Ἅδου ἀσκητὴς Ἰωσὴφ ὠνομάζετο ἡ αὐτὸς φιλόσοφος "ἡ γὰρ τῶν ἀνὴρ καινοτέρων ἡ ἀρετῆς ἐπιμελὴς τά τε ἄλλα ἡ γενικῶς φιλοσοφῶν τοῖς πάθεσιν". Ὁ δὲ βίος αὐτοῦ ἀντιπροσωπεύει τὴν μοναχικὴν ἰδεολογίαν ἐν Ἅδῃ κατὰ τὴν σπουδαιοτέραν ἀκμὴν ἐν τῷ ΙΔ' αἰῶνι[3].

Ἀλλ' ἂς ἀναδράμωμεν παλαιότερον, ἵν' ἐπισκεφθῇ, ὅτι ὁ Ἅδης εἶχεν στερρᾶς τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων μοναχῶν ἡ ἐκεῖθεν ἐξεπορεύετο. Ὁ Μ. Βασίλειος προτρέπων τοὺς νέους, ὅπως τὴν μακαρίαν ἐκείνων πολιτείαν κατὰ αὐτὴν "ἐναγγελίσηται ἡ ἀσύγκριτον, τελεστάτην κοινωνίαν βίου, ἀγγελικὴν ἀξίαν, βίον ἀγγέλων, ὑπερβαίνουσα τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως" (Migne 32, σ. 360)[4]. Τὴν σημασίαν τῶν μοναχῶν ἀναγνώρισαν ἡ οἱ βυζ. αὐτοκράτορες ἡ νόμοις εὐεργετικοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἐδόσαν. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν προοιμίῳ τῆς 5ης Νεαρᾶς διακηρύττει: "ὁ ἐν ἀσκήσει (βίῳ μοναχικῷ) οὕτως ἐαυτὸν σεμνύσας, οὕτως αὐτὸν ἀσκήσας οὐδὲ ἀνῷ τῶν εἰς τοῦτον ἐρχόμενων ἀνθρώπων, ὥστε σώζειν μὲν ἀνθρώπινον πάθη

1. Ἐκδ. Δουκάκη, Ἀθῆναι 1907, ΚΕ περιοδικὸν σύγγραμμα, σ. 28. Ὁ λόγος αὐτὸς "ὠφελείας μεγάλης πλήρης" ἐξεδόθη πολλάκις ἀπὸ τοῦ 1853, ὅτε τὸ πρῶτον μετεφράσθη ὑπὸ Σωφρονίου Ἀγιοπαυλίτου.

2. Κατὰ Παπαρρηγόπουλον "ὁ μοναχικὸς βίος ... δὲν ἦτο ἀπόρροια τῆς ἑλλ. φιλοσοφίας· διότι ὁ πλεῖστος ἐκπεπαιδευμένος εἰς τὰ τοῦ Πλάτωνος παρὰ φαίδωνι ἡ θεαιτήτῳ ἐξύπτιασεν τὸ "μόνον εἶναι μέγιστον φρόνημα μόνην δὲ ἀρετὴν ἀναποδράστως ὁμοιωθῆναι θεῷ κατὰ τὸν βίον διὰ τῶν ἐξόχων ἀρετῶν, ἃς ἀνέδειξαν πολλοὶ τῶν μακαρίων ψυχῶν στυγνετέρων οὐκ ὀλίγοι εἰς τὴν ἠθικὴν τῆς φύσεως τραχύτητα" (τόμ. Γ' ἔκδ. ἐν Ἀθήναις σ. 20).

3. Ὁ βίος τούτου ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Μ. Treu εἰς Byzant. Zeitschrift VIII, σ. 1-63, ἡ περιοπὴ σ. 20.

4. Κατὰ τὸν Ἰσίδωρον Πηλουσιώτην γράφει: "Ἡ τοῦ θεοῦ βασιλεία ἡ μοναχικὴ πολιτεία ἐστί, οὐδενὶ μὲν ὑποπίπτουσα πάθει, μετέωρα δὲ φρονοῦσα ἡ ὑπερουράνια πατροφθοῦσα" (Migne 78, σ. 254).

αὐοξήσεως, καθαρὸν δὲ ἀποφαίνειν τὴν λογικὴν πρέπουσα φύσει τὰ καλὰ καὶ κατὰ νοῦν ἐνεργοῦντα τῶν ἀνθρωπίνων φρονήσεων ὑφέρτερον" (Β. τῆς Νεαρ. 133).

Εἰς τὸ Βυζάντιον μεταφυτεύθη ἐκ τῆς Ἀνατολῆς πυρίως ὑρεμοκτησιακὴ βίος, τὸ κοινόβιον — τὸ ἰδιόρρυθμον ἢ ἄγνωστον τὸ παλαιοθεόδωρος ὄντος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων τοῦ Παχωμίου τοῦ Θεοδώρου κοινοβιάρχου ἀνα διοργάνωσε τὸ σύνταγμα εἰς μεγαρρυθμίους, αἵτινες ὑροσεδίαζον εἰς πόλιν, ὅθεν ἡ Βασιλειάδα, ὅτω καιρίως καὶ εὐβόλως εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς πολιτείας, ἢ ἀκεδεμονικὴ μοναρχία. Οἱ ἔξωθεν ὅμως ὑποδημοκρατίδες τῶν ξένων τῆς δὴ ὁ παραρρυθμὸς ἀδιαλείπτως ὑρένοντο αὐτῶν, ἕως οὗ ὁ μέγας Βυζαντιολόγος Κάρολος Κρουμβάχερ ἀποδώκεν εἰς αὐτὸν τὸ δίκαιον ὀνομάσας μέγαν (der grosse Theodor). Οἰάδηποτε εἰδικὰ ἔθη ἦσαν περιφανόμενα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Κρήτῃ καὶ Θράκῃ, ἕως οὗ εὗρεν τὸν νοῦν τῆς θείας προνοίας ὑρισμένον χῶρον. Οἱ φυγάδες τῆς Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης μετὰ τὴν νοῦν τῶν Ἀράβων ἐπιδρομὴν κατέφυγον εἰς τὸν ἀποκεκαυμένην Ἀθηνᾶ, ὅθεν χωρίζεται ἐκ τοῦ λοιποῦ κόσμου διὰ στενοτάτου ἰσθμοῦ. Ἦτο ὑπεραλγκεκυμένος ἔκτιλα τῶν περάτων καὶ ἐξηκριωμένος μόνον τοῖς κατὰ γῆν προσιτός. Μόνον ἐκ τοῦ γνωστοῦ Χρυσοχόου καὶ τῶν "Παλαίων" ὁδῶν χαμβάνομεν περὶ τούτου εἰδήσεις.[1] Οἱ ἱστορικοὶ μοναχοὶ κυρίως προῆρχοντο ἐκ Παλαιστίνης, διότι εἰς τὰ μοναστικὰ κέντρα αὐτῶν ἐκτίνων τὰ ὀνόματα τῶν ἁγίων ἐκκλησιαστικῶν μοναστηρίων. Τὰ "Λαυριωτικὰ" ἦσαν τὰ ἴδια, ἅπερ καὶ μέχρι σήμερον ἀποτελοῦσι τὴν πνευματικὴν τροφὴν τῶν Ἁγιορειτῶν.[2] Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαγραμματίσεως θὰ κατωτέρω. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ τὰ ἑτερόρρυθμα ἦσαν εἶναι ὅτι ὀλίγα ἐπαύθησαν μόνον διὰ τὴν ὀνομασίαν καὶ τὰ εἰδικὰ

[1] Βλ. Εὐλογίου Κουρίλα Λαυριώτου, Ἱστορία τοῦ ἀσκητηρίου Ἀθηνῶν. τόμ. Α'. Θεσσαλονίκη 1929. Ἡ εἰσαγωγὴ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐν γένει ἀσκητηρίων καὶ εἰς τὴν μεταφύτευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀθῆ σ. 1–38. Οἱ δύο τόμοι μένουσιν ἀνέκδοτοι διότι οἱ ἀσκηταὶ δὲν ἔδειξαν ὑροθυμίαν. Ἀπὸ τῶν ἀσκητῶν ἠρχιάγενε διότι αὐτοὶ ἐμαγεσιάσθησαν πρὸ δύο συσταθεισῶν, εἰς χαράγματα εἰς τοὺς τερπνοὺς τόπους τῆς "Ἁγιορειτικῆς βιβλιοθήκης" νοῦ τὸν τίτλον: "Τὸ κέντρον τῶν πουκαθολῶν μετ.".

[2] Βλ. ἐκτεταμένην ὑραγματείαν ἡμῶν ἐν τῷ ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ νοῦ τὸν τίτλον: "Ἡ Ἁγιορειτικὴ ὑραγματοποιεῖ τὸ ἰδανικὸν αὐτοῦ" (ἔτος ΙΓ', 1948 – ΙΕ', 1950 τῆς Θρησκευτ. ἐγκυκλοπαιδικῆς Ἑλλάδος. τόμ. Α', 1936, σ. 531.

τα, δι' ὧν προσαγορεύονται οἱ μοναχοί, δὰ παρεκτίθω. Ὅσιος ὁ δοκιμώτατος, ὅσιος νῦν ἐν κοινῇ χρήσει, ἄλλως ἐλέγετο ὁ ἐκ ἀρχιερέως, δὲν ἔλεγον οἱ τῆς Ἀνατολῆς· ἐν αἰγύπτῳ δοκίμαται ἐλέγοντο οἱ αὐτοκράτορες π.χ. ἡ ἐν ἀλεξανδρείᾳ στήλη τοῦ Πομπηΐου, σταλεῖσα τῷ 295 μ.Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ ἔχει ἐπιγραφήν

"τὸν δόσιμώτατον αὐτοκράτορα,
τὸν κοσμοῦχον Ἀλεξανδρείας,
Διοκλητιανὸν τὸν ἀνίκητον
Πομπήϊος ἔπαρχος Αἰγύπτου."

Καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Τρωάδος εὑρεθείσῃ, ὑπὲρ τῶν δύο αὐτοκρατόρων, τῶν φοβερῶν τῶν χριστιανῶν διωκτῶν (τὸ ἐκτὸς τοῦ σταυροῦ)

"Τῶν δοσιωτάτων ἡμῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ."[2]

Ἐν τῇ χερσαίᾳ Ἑλλάδι ὅσιοι ἐλέγοντο οἱ ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ τελοῦντες ἱερωσύνην θυτῆρα, εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ κυρίως ἱεροῦ ἄντρου, ἔνθα κατὰ πενταετίαν χάριν τῶν ἐξ Ἀκτικῆς καὶ Βοιωτίας ἐπιφαινομένων χιονοπτῶν, τῶν μαινάδων[3].

Ἐν ἱεροσυγχρονίᾳ οἱ παλαιοὶ εἶχον τὸ Ἀββᾶς καὶ Γέρων, ἀμφότερα διατηρήσαντα μεταφραστὸς τοῦ πρώτου ὅσιος καὶ εἰς τὸ γραφικὸν "Ἀββᾶ ὁ πατήρ"[4] ἐν δὲ γέρων ἐρρέθη τὸ καλόγερος (οὕτω λέγονται εἰς ὅλα τὰ Βαρβάρικα οἱ μοναχοί) οἱ Αἰγύπτιοι ἔλεγον τὸν μοναχὸν "ἄνδρωπον τοῦ θεοῦ" (ὡς καὶ Μωαμεθανοὶ, τοῦτο καὶ ἐν τῷ κορανίῳ) καὶ ἔπειτα "καλὸν ἄνδρωπον", ὅθεν καὶ καλόγερος. Νῦν τὸ γέρος ἐν Ἄθῳ συνάπτεται πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ· Γερονικηφόρος, Γερασιμος, πανταχοῦ περὶ ἁπλῶν μοναχῶν, οἱ προϊστάμενοι ὅμως καὶ οἱ πρωτεύοντες ἐν τοῖς πατριαρχείοις, λέγονται γέροντες.[5] Ἐνταῦθα λοιπὸν ἔχομεν ἑλληνικὴν ὅρους

Πάντες σχεδὸν οἱ περὶ τοῦ Ἄθω συγγράψαντες, εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἑκάστου μοναστηρίων μόνον ἠσχολήθησαν περιγράψαντες τὰ κτίρια, τὰ κειμήλια, τὴν εἰκονογραφίαν (ἐλαχίστοι) τὰ ἀρχαιολογικὰ κτλ. διὰ τὸ ἔμφυτον ὑλικὸν

[1] Δημητρακᾶς Μ. Ἱστορία τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀθῆναι 1885, σ. 730 ἑξ. καὶ 752. Ὁμοίως Ἐφεσίου.
[2] Le Chevalier, Voyages dans la Troade, seconde édition, Paris an VII, τόμ. I, σ. 256 εὑρεθὲν ἐν Μπουνάρ Μπασῆ.
[3] Κοντολέων, Ὁδηγὸς τοῦ κυρικοῦ ἄντρου, Ἀθῆναι 1911, σ. 14.
[4] Οἱ Δυτικοὶ φαίνεται τὸ διετήρησαν τὴν ἀσκητικὴν ἔννοιαν τοῦ μοναστηρίου· παρεμφερῶς ἐν Συρίᾳ ἡ λέξις Βαδία.
[5] Ὅτε ἐπρόκειτο περὶ ἐκδόσεως ἐν Ἀθηναίοις, ἔπρεπεν εἰς καλογερόπουλον μαθητὴν "λέγε, γέροντα", οἱ λαϊκοὶ νεοέλληνες σπανιώτατα ἐξενίσθησαν, διότι τὸ παιδάριον ἐπάλεσα γέροντα, νομίζοντες, ὅτε εἰρωνικῶς ἐλάλουν. Τότε τινὲς νὰ μοὶ εἴπωσιν ποῖον τὸ ὑποκείμενον εἰς τὴν φράσιν: "πολλὰ δὲ ἐστὶ φρονίμου ἀνδρὸς πάσχειν". ὅλοι αἰσθάνονται τὸ πολλὰ, ἡ ὅλως ἡ φρονήσις, εἶναι ὑποκείμενον· ἂν ἡ ἄγιος Σάβας δικαιολογεῖς γενόμενος μοναχὸς ἔλεγεν "παιδαριογέρων.

ἦσι διὰ τὸν βίον τῶν ἐνοικούντων οὐδεὶς ἐνδιαφέρθη. οὐδεὶς ἐξήτασε τὸν πνευματικὸν βίον, ὅστις εἶναι ὁ μόνος πορφυρὸς τῆς ἱστορίας. Ὅσον ἐκ τῶν ὀλίγων ἱστοριῶν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν, οὔτε ἐκ ταύτης ἔχομεν τὴν ἀκριβεστέραν ἱστορίαν τοῦ ἁγίου Ὄρους. Ἦτις δὲ εἶναι ἡ λαμπρὰ, ὁ φάρος ὁ φωτίζων πρὸς τὰς ὁδοὺς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐντὴ ἀρχαιότητι, δὲ ἔχομεν συγγενῆ τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, μετὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' π.Χ. αἰῶνος ὁ φιλόσοφος Εὐήμερος ἔγραψε τὸν "Ἑλλάδος βίον" ἤτοι τὴν ἀφήγησιν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἢ ὀρθότερον τοῦ ἡμέρου βίου ἢ ἡμερώσεως. ἀλλ' ὁ Στράβων τῆς Κερκυραϊκῆς σχολῆς χάριν τοῦ Μακεδόνος βασιλέως Κασσάνδρου ἔγραψε τὴν "Ἱερὰν ἀναγραφήν" ἤτοι τὸ ἱερὸν χρονικόν. Ἐξ αὐτῆς ἀντλεῖ τὴν νῦν αὐτοῦ ἐπιγραφὴν Στράβων "ἱερὰ νῆσον", ἣν ὁ Εὐσταθίος Θεσσαλονίκης Παγγαίαν (τὸ Παγγαῖον ἐν Θράκῃ ἦν ἱερὸν ὄρος). Ἐν ταύτῃ δὲ ἐκαλλιέργουν ἄλλα φυτά, εἰ μὴ τὰ σαράγουτα ἐβανωτὸν ἐκαίοντο. Ὑπάρχει ἐνταῦθα καὶ ἱερὸν ἄλσος "συνηρεφὲς παντοίοις δένδρεσιν ὀμβρίων καρποφόροις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, τοῖς δυναμένοις τέρπειν τὴν ὄρασιν, ὑπαρχόντων γὰρ ἐξαισίων τοῖς μεγέθεσι πλατάνων καὶ δάφνης καὶ μυρσίνης καταγέμει πλησίον τοῦ τόπου καθαρωτάτων ὑδάτων", τὸ ὄρος τοῦτο ὠνομάζετο "Οὐρανοῦ δίφρος" (Διοδ. Σικελ. ε'44). Τοιαύτας παραδόσεις περὶ εἰδωλείου παρεδίδουν οἱ Μακεδόνες, ἃς ὅσους ἀναγινώσει ἀμέσως διὰ ἀναποδείκτων δαιμόνων ὑδατόσωτον καὶ θαλάσσιον, τοῦ ὄντως σωτῆρος, ἄδω.

Καὶ διὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους πατέρας ἐχομεν ἱστορικὰς περιγραφὰς τὴν "Λαυσαϊκὴν ἱστορίαν" τοῦ Παλλαδίου, τὴν "Ἱστορίαν μονῶν" τὸ Λειμωνάριον[1] τοῦ Ἰωάννου Μόσχου τὸ "Γερontικόν", τὸν "Παράδεισον", τὰ Ἀποφθέγματα καὶ πρὸ πάντος τὴν "φιλόθεον ἱστορίαν" τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου. Διὰ τοὺς Ἁγιορείτας δὲ ἐκεῖ 1000 ἔτη οὔτε Παλλάδιος, οὔτε Μόσχος, οὔτε Θεοδώρητος εὑρέθη νὰ περιγράψῃ τὰ τοῦ βίου αὐτῶν καὶ νὰ ἐφάρῃ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ἀσκητικὴν διδασκαλίαν. Πρώτη ἀποπειρα ἦτο ἡ "Ἱστορία τοῦ Ἁγιωνύμου" ἡ ἐπέκεινα εἰς δύο τόμους τοῦ Καταλόγου τῶν χειρογράφων[2] τοῦ Ἁγιορ

[1] Λειμωναρίων ἦναι ἀκριβεῖς μετάφρασις τοῦ Παραδείσου, ὅστις εἶναι μ. περικοπή

[2] τόμ. Α': "Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς ἱερᾶς σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων ἢ τῶν κατ' αὐτὴν συναχθέντων ὑπὸ εὐλογίου Κουτλουμουσίου ἢ ἐκδιδόμενος ... ὑπὸ μητροπολίτου π. Λεοντοπόλεως Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Paris 1930. Ὁ Β' τόμ. διὰ τὴν σκήτην τ. Ἁγ. Ἄννης ἢ χρισθεῖσα ἐφημερὶς ὀγκωδεστάτη ἐλλείπει μόλις πέρυσιν. Περιέχουσι περὶ τοὺς 1000 κώδικας τῶν Ἁγιωνύτων.

ἰσὰ λόγους ὑπῆρχον μοναὶ ἀναγνώρισα τῶν ἀσκητῶν. Ὁ ἐκδότης χρέφει θεοπέσιον ὕμνον τῶν ἁγιορειτῶν ἀσκητῶν ἡ ἐν τέλει ἐνδιαφέρει ἡ τὸν συντάκτην γράφας: "Ὁ.. Γέρων Εὐλόγιος Λαυριώτης, ὁ τὴν δέησιν τοῦ πεύλου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει σήμερον κατέχων, ἐπιδέτει εἰς τὸ ἁγιορειτικὸν τρόπαιον μίαν περαιτέρω δόξαν, δόξαν καθαρὰν καὶ λαμπρὰν ἀφύτων πνευματικῶν, πρώτων ἀγνώστων λαμπρυνάντων τὸ στάδιον τὸ στάδιον τοῦ ἀσκητικοῦ ἐν τοῖς παλαίσμασι τῆς ἐρήμου" σ.δ'. Ἀλλ' ἰδοὺ δὴ ταῦτα ἀνάγονται ἄλλα εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωήν, διὰ ἦτο ἐπεροσκελὲς τὸ ἔργον, ἐὰν δὲν ἔγραφον καὶ διὰ τοὺς μοναστηριακούς.

Παρακινδύνευσα νὰ συνεργασθῶ εἰς τὸ μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι λεξικὸν "Θρησκευτικὴ καὶ χριστιανικὴ ἐγκυκλοπαιδεία" Ἀθῆναι, τόμ. Α', 1936 ἀφιέρωσα περὶ τὰς 300 σελίδας ἐκ τῆς ἀνεκδότου μου "Ἱστορίας τοῦ Ἄθω" ἡ ὁποία περιέγραφον 200 σελίδας τοῦ τόμου ἐν λ. Ἄθως, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐπρωτοτύπουν περὶ τὸ ἥμισυ τοῦ συγγράμματος. Διῃρέθη εἰς δύο μεγάλα τμήματα. Α'. Μοναχικὸς βίος σ. 487-565, Β'. Πολίτευμα σ. 565-615. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναγράψω τὰ κεφάλαια μόνον τοῦ Α' τμήματος. Εἶναι ταῦτα: 1. Ὁ Ἄθως μετονομάζεται Ἅγιον Ὄρος – 2. Οἱ φύσφορεῖς τῶν ἀσκητῶν ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι – 3. Ἡ καταγωγὴ τοῦ τῆς ἀρχαίας ὀνόματος – 4. Ἀρχὴ μοναστικοῦ βίου ἐν Ἄθῳ, οἱ πρῶτοι ἀσκηταί – 5. Πέτρος ὁ Ἀθηνίτης – 6. Παναγία Λαυριώτης – 7. Πεῦλη μοναχῶν ἐγκατάστασις πλησίον τοῦ Ἁγίου Ὄρους – Ἡ αἰρὼ τῆς ἐγκατάστασις τῶν ἀσκητῶν ἐντὸς τοῦ Ἄθω, τὸ οὐσιῶδες τοῦ βίου καὶ τῆς διοικήσεως – 9 Τὸ πρωτάτον καὶ ἡ σκήτη τῶν Καρεῶν – 10. Ὁ βίος τῶν πρώτων ἀσκητῶν καὶ αἱ πρῶται μοναστικαὶ ὀργανώσεις – 11. Ὁ βίος τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ νέου πεύλου ἐκ τῶν φύσεων τῆς ἱστορίας ἀσκητοῦ ἐν ταῖς ὑποκειμέναις τοῦ Ἄθω – Σκῆται ἐν Ἄθῳ – 13. Τὰ πρῶτα μεγάλα μοναστήρια καὶ ἡ καταγωγὴ τοῦ μοναστηριακοῦ βίου – 14. Τὸ ἁγιορειτικὸν κοινόβιον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα – 15. Περὶ ἀσκητισμοῦ τῶν ἀγενείων καὶ θηλέων – 16. Καθιέρωσις τοῦ κοινοβιακοῦ τυπικοῦ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου – 17. Τὰ σφάλματα τῶν μοναχῶν ἀναγινωσκόμενα βιβλία πατερικά – 18. Αἱ ἡμερονύκτιοι φροντίδαι καὶ αἱ κατ' ἰδίαν, τὸ κελλίον τοῦ μοναχοῦ – 19 – Ἡ φορὰ τοῦ Ἄθω εὐλάβεια τῶν αὐτοκρατόρων – Αἱ ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν διαφυγαὶ καὶ καταστροφαί – Ἡ νέα κατάστασις – 20. Ἡ συγγραφικὴ κίνησις – Αἱ ἡσυχαστικαὶ ἔριδες καὶ ἡ ἀσκητικὴ φιλολογία – Τὸ πατερικὸν καὶ τὰ Πατρικὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους – 21. Μνημεῖα δικαίων μετ' ἐπιμορφίων – Βασιλεῖς καὶ πολιτεία δωρεαὶ

τῶν ἁγιορειτῶν – Ἁγιορείτικαι παλιάρχαι ἢ μητροπόλεις – 22. Ἡ χαρίτωσις τῶν κοινοβιακῶν δεσμῶν – Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἰδιορρύθμου βίου – Τὰ ἀσκητήρια δένδρα κοινόβια – 23. Ὁ νέος κελλιωτικὸς βίος ἢ ὁ ὀργανισμὸς τῶν κελλίων – 24. Ὁ νέος ἀσκητικὸς βίος ἢ ὁ ὀργανισμὸς τῶν σκητῶν, τὰ καυσοκαλύβια ἢ τὰ καθίσματα – 25. Αἱ περίαρχοι μοναί – κοινόβια ἢ ἰδιορρύθμια – Ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις ἢ πολιτεία. 26. Βιβλιογραφία σ. 487–565.

Εἰς τὸ 20 κεφάλαιον περὶ τοῦ "Πατερικοῦ τοῦ ἁγίου Ὄρους" γράφει κατ' ἐξοχὴν (σ. 540–4) "Ἐντὸς τῆς φιλολογικῆς περιωπῆς ἢ προσωπικὴ ἐργασία, ἣν ἀναπτύσσω κατὰ "Νηπτικά" ἢ ἐν ἐλαχίστῳ μέρος ἔχει δημοσιευθῆ ἐν τῇ "φιλοκαλίᾳ", ἀπολήγει εἰς διὰ συμπαραλαμβάνουσα διαφόρους θεολογικάς, ὁμιλητικάς, λειτουργικὰς ἢ φιλοσοφικὰς ἐργασίας τῶν ἁγιορειτῶν πατέρων, ἐν ἰδέᾳ τοῦ λαμβάνει ἐν τῷ τόμοις γνωρίζειν τοῦ τρισμακαρίου Παλαμᾶ. Ἀλλ' ὅσῳ ἀφορμαλεῖ τὴν προσοχὴν ἐκ γράφοντος τὴν "ἱστορίαν τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους" εἶναι τὸ Πατερικὸν αὐλεῖον, διεσπαρμένον κατὰ κάκιστον ἐξ οὗ διαχρινώσκεται ἡ ἰδιότυπος τοῦ Ἁγιορείτου ἰδεολογία". Ἀνδρικαλίαι ποικίλαι ἀφ' ἑνὸς μοναχούς τε καὶ λαϊκούς, ἀποτελοῦσαι νέαν ὡραίαν διηγηματικῶν τύπων. Ἱερομάδες, ἀποκαλύψεις καὶ ἁγιολογίαι διάφοροι περὶ τῶν ἐνεστώτων καὶ μελλόντων ἁρμαρμάτων· Χρονολογικὰ βιβλία παραδόξων ἀφορμῶν.[1] Νουθεσίαι ὑφ' ἑρμεῖς ἔλεγχοι κατὰ τοὺς ἐκάστοτε ἐν τῷ ὄρει ἰσχύοντας, ἐκτεινόμενοι μέχρι λιβελλογραφίας καὶ εἰσὶ κάποτε τοῦτοι ἀναφορὰ καὶ στενὴ συνάφεια πρὸς τὴν πατερικὴν φιλολογίαν. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀνεκπόδιστοι τῆς ἀρχαίας μοναχικῆς ἰδιοκελίας καὶ οἱ αὐταιρεοδεξιότητες κατὰ τοῦ μέσου, οἱ αἰτιατίρονται τοὺς σκήτας καὶ "ὀρδοῦτα" ἤδη ἐξώκλησις καὶ ἀρχαῖοι ἐντὸς τοῦ ὀρδοῦ αἰῶνος. Παραδόξως ἴσως καὶ τὰ λεγόμενα "Πάτρια" τοῦ ἁγίου Ὄρους, ἐν οἷς μετὰ τῶν μυθωδῶν κατὰ τὰς ἀρχαιότητος τῶν μοναστικῶν παραδόσεων συμφύρονται καὶ διαφορὰ δημώδη κατὰ τὰς ἐλεύσεως ἱδρυτῶν."

[1] Τοιοῦτον τὸ μυστηριῶδες βιβλίον τοῦ ἁγιονείτου τοῦ μικροβήτου, ὅπερ ἤρξατο ἐκ τοῦ σαρακοστιανὰ καὶ καυσοκαλύβια ἐρημιτῶν κελλιῶν (τῶν "ἁγ. Νείλου"· ἀνέγνων τὸ προφητικὸν τοιαῦτα χειρόγραφον ἐν Λαύρᾳ. Ἀπὸ τοῦτο ἐξ ἧς ἐκατοχὴν τῶν γεροντικῶν ἐκκλησιῶν. Ἐκδίδεται τῶν κατὰ βραχείας περιστάσεις τῶν ἐν "Ἁγιορ. Βιβλιοθήκῃ" ἀποίους τόμ. ΙΗ', 1953, σ. 40 ἑξ. καὶ ὁ Νείλος ἤκμασε τὸν 12ον αἰῶνα. Προφητικὸν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος γράφει τοῖς χρησμοῖς τοῦ ὁ Ἰσραὴλ Ἀγαθάγγελος (ἐξ. κατωτ.) τοῦτον περὶ τὸ τέλος διδασκάλου ὁ Νεκτάριος Λαυριώτης περὶ οὗ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἀγαθαγγέλου "Θεσπέσιος Πολιτεία" σ. 230 γράφει: "συνέταξεν ἐν ἔτ.. κατόπιν τοῦ προφ. Ἠλιοῦ τὴν ἐντέλειαν "φρενεσίαν" εἰς τὴν ἱερὰν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου" τισὶν ἐκδοθεῖσαν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1800... διηγεῖται συγγ. προφητικὰς ὁράσεις καὶ ἀποκαλύψεις, ὑφ' ὧν ἠναγκάσθη εἰς κατὰ θείαν ἐπιταγὴν νὰ ἀφορμὴ εἰς ἐσόπτευσαν κολούθησεν τοῦτο ὄρος." Ἐν Καυσοκαλυβίοις ἢ ὁ ἱερομόναχος Σάβας, ὁ ἐκδούς χρησμοὺς νεοτέρων τινῶν "Εὐαγγελικὴ ἀσφάλεια" (ἔχω εἰς τὴν Βιβλιοθήκην) καὶ ἐν σ. 15 κηρύξας ἑαυτὸν βασιλέα καὶ πατριάρχην τὸ 1913 ἐπώρισα τὸν Γεροδανὴ ἢ νοτέρημεν, ὅπερ εἰνώρισε ἀφὸ τινῶν τὴν Ἀθωνιάδα. Ἰδὲ περὶ τὸ 1930 ἀποδανὼν Γερμανὸς τροφὴ Βασιλόπουλος, ἐκπέμπει "Ἐθνικοὺς χρησμοὺς καταγραμμένους

Τὰ λεγόμενα "Πάτρια" ὑπάρχουσιν εἰς πολλοὺς τύπους οὐχὶ ἀρχαιοτέρους τοῦ 16ου αἰῶνος. Τότε ἕνεκα στενότητος χώρου αἱ τοναὶ ἤρχισαν βαίνωσι περὶ ὄψιν ἐκτὸς τῆς χαρακώσεως, ὅθεν τὰ ἐντὸς μεταξὺ ἐκκλησιῶν ἐγεμίσθησαν ὑπὸ τοῦ ταφικοῦ ὑμάνου. Τοῖς τοιούτοις ἤρχισαν αἱ περιγραφαὶ τῶν ἐγχωρίων καὶ ἐπλάσθησαν ἔπειτα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τὰ "Πάτρια" ἢ ἡ πολὺ ἀρχαία ἱστορία τῶν μονῶν, ἣν ἐνταῦθα ἐστηρίχθησαν ἢ τὰ "Προσκυνητάρια". Τούτων δυστυχῶς οὐδὲν εἶναι τελείως ἀσφαλὲς πλὴν αἱ ἐποδεῖσαι ἱστορίαι τῶν μονῶν. Ὅσων οἱ ἀρχαῖοι ἕλληνες μετὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα πάντοτε ἔπλασαν τὴν μυθικὴν φαρᾶδον περὶ τῶν γενάρχων ἢ τῆς ἀρχαιόβιλα τῶν ἀλλων κ.ἀ.τ. τοιούτων ἢ φαρμάκων συνθῆ ἢ ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐφευδῆ ἢ εἰς τὰ "Πάτρια" ὁ σεβασμὸς τῶν πατέρων εἶναι ἀνυπέρβλητος, διὰ τοῦτο δυσανάλλακτον τὸ πλαίσιον. Τέλος εἰς τὸ φῶς ἔφερεν αὐτὰ ὁ φιλογενὴς Σωφρόνιος ὁ Καλλιγᾶς εἰς τὴν "Ἀθωνιάδα" – ἢ ταῦτα ἐκφασοληφθησονικῶς ἐδείχθησαν ὅτι ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Παύλου Μονῇ διδάσκαλος ἐπὶ ἔξοδον ἐν Σμύρνῃ. Τοῦ λάμπρε λοιπὸν μεγάλως εἶναι ἡ ἀνθηλαγμένη σφραγίδων, ἐκδοθεὶς ἐν τῷ Θ' τόμῳ (1912) τοῦ Λέσβου Ἑλληνομνήμονος σ. 116-244, ἀμφότερα δὲ ἔλαβον εἰς τὰς "Ἀθωνιάδας" τοῦ Γαλ. Νέα σκηνὴ (μῦθος τοῦ Θ' αἰῶνος) Τὰ ἡμέτερα Πάτρια ὅμως ἐκ παλαιῶν ἐκκλησιῶν ἔχουσι ἱστορικὸν πῦρος, ὡς ἐκεῖνα, ἅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ Γεδεὼν εἰς τὸν Ἀθανάσιον του, ὅσις ὅμως ὀφείλεται ἀνάμνησιν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸν IB' αἰῶνα. Φρονεῖ, ὅτι εἶναι παλαιότερα τῶν Ῥώσων, οὓς πλέκεται ἢ φαρᾶδους, ὅτε ἡ ἁγιωνύμος μετέβη σαρακηνῶν εἰς Ἄθω – ἔσεται ἡ ἐν εἰδόσι ἐπιγνωσφόρησαν τοῦτο – "ἵν' ἄρα στρέψωσι τὴν προσκυνητὰς ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, γράφει πρὸς τὸν Ἄθω, ἐπινόησαν τοιαύτην παράδοσιν. Ἀλλὰ τότε οἱ Ῥῶσοι πολεμοῦντες πρὸς τοὺς Τατάρους οὔπω ἐγνώριζον τοὺς Ἁγίους Τόπους. Τὰ "Πάτρια" πάντως ἐσύρθησαν ἔπειτα πολὺ ἐν τὴν αὔξησιν τῆς αἴγλης τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἢ ἐδεήθησαν οἱ ἐκλαπεῖς προσκυνηταὶ ὡσαύτως ἄξιον προσκυνήσεως ἢ ἀναγκαίως "κατζηλίκι". Ἐν πρὸς τὸν παθερισμὸν τῶν ὁρίων ὄρους μεταξὺ τῶν μονῶν ἔδοφαν ἀνὰ νὰ ὠφελήσουσιόν ἢ ἢ ἀνιψαλος φαρουσίαζει ἐγγράφα μαρτυροῦσα δηλοῦν τὴν ἀρχαιότητα αὐτῶν. Ἀλλ' ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἱστορίας δὲν ἠδύναντο πλέον ν' ἀντέχωσιν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Καραντάλλας εἰμονιζόμενος ἐν τὴν τοιχογραφίαν τῆς μονῆς Καρακαλλοῦ ὑπὸ γεναιόδωρος μετὰ τῆς συλλαβῆς χρυσοβάνος, ὁ εὐσεβέστατος ἢ εὐσεβὴς τῶν χρυσοβούλων, βάθρονεν στεφόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας τὸ ἔδαφος ἢ ὁ κινοσαμνίτης αὐτοκράτωρ Κύπριος ἔφερε νὰ μεταβασθοῦν ἢ νὰ ἐμπῆ καθαρεύουσα ἢ. Πρῶτος ὅσιος διέβαλε τὸ ῥῶμα τῶν τοιούτων παραδόσεων ὑπῆρξεν ὁ ἡμέτερος Θεοδώρητος, ὁπαδὸς μύστης κριτικὸς τῆς Ἀθωνιτῶν ἱστορίας! Τοῦτον, ἤμερε σφοδρὸν πολέμιον ἐναντίον τῶν ὀφρυοτόρων τῆς ἱστορίας σκαπανέων, ὁ τροφοδοτήσας ἀπὸ τοῦ Οὐρανίου ἢ ἐφῆ ὅλους τοὺς γράφοντας σφετεριζομένους τὸ σύγγραμμα τοῦ ἢ φαρακαθίσταις αὐτῶν εἰς μῆθον! Ἐν ὧρος τοῦτο ὁ Νικόδημος ὁ ἁγιορείτης διὰ μερὴ σχήσας ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους – σημειωσὰν ἐν ἐγὼ τίμε τοῦ Πηδαλίου ἐγραφεμένων – ἐκπόνησε τὴν ἀγάπην τῶν πατέρων ἢ τὴν εἰσέτι ἀθανασίαν. Ὁ διαφθὰς χρονογράφος Ψαλιμῶνος ἐν φ. 63ᵃ τῆς "Ἀθωνιάδος" ἐπιγράφει περίφαλον "Περὶ ἀρχαιότητος τοῦ Ὄρους Ἀθωνίου ἢ ὑποληψεως διάφεραι (sic) πολλῶν νεωτέρων διδασκάλων... Ἐσχάτως δὲ ὁ Ἁγιώτης.. μνημονεύει περὶ Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου, ὅτε μόνος αὐτὸς ἦσπος.. ἢ περὶ τῆς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ὅτε ὁ μέγας κωνσταντῖνος πρῶτος αὐτὸς ἐκτίσατο, εἶτα ὁ μέγας Θεοδόσιος, τὰ δὲ σωζόμενα λείψανα ἀρχαῖα ἐν καὶ ἢ μονῆ βοῶσι ἢ ἀνατρέπουσι τοὺς .. φαντασίας, ὅτι μόνη ἢ λαύρα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκτίσθη πρώτον εἰς τὸ ὄρος ..."

[1] Περὶ τοῦ ἀθυενδίνος Θεοδώρητος ὁ βουλόμενος, ναρεύρῃ ἂς ἀναφορὰν ἐν ἰδίᾳ ἔργα μου:
1) "Τὰ ἁγιορειτικὰ ἀρχεῖα ἢ ὁ κατάλογος τοῦ πορφυρίου Οὐσπένσκη" Α' – Β' τεῦχος (ἀνάτυπ. ἐκ τοῦ Ζ-Η' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἑταιρ. Βυζ. σπουδῶν. Ἀθῆναι 1930-1931.
2) "Ἡ πνευματαρχία ἢ ἡ διοίκησις τῆς.. Μεγίστης Λαύρας" (ἀνάτ. ἐκ τοῦ ΙΑ' τόμου) 1935
3) "Κύριλλος προηγούμενος Λαυριώτης ὁ χρονογράφος" Ἀθῆναι 1935. μονογραφία ἐκ 100 σελίδων
4) "Θεοδώρητος προηγούμενος Λαυριώτης ὁ ἱστοριογράφος." Ἡ σφραγιστικὴ αὐτῆς, ἣν ἐπιτυχῶς ἐκτάκτως πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῷ πανηγυρικῷ τεύχει τῶν 50ετηρίδος τοῦ καθηγ. τῆς Βυζαντινολογίας ἐν Μονάχῳ κ. Φραγκίσκου Δόλγερ, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἐσφάδυνε νὰ φθάσῃ, ἐδημοσιεύθη μέρος ἐν τῷ Byzant. Zeitschrift, τομ. 44, 1951, σ. 343-346

Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναχικοῦ βίου ἀναφέρει ἀμφιβόλως ἡ ἄλλη φραγγιανή, ἡ "Μοναχολογία περὶ τοῦ ἐν Ἄθῳ μοναχικοῦ" δημοσιευθεῖσα εἰς τὰ "Ἐναίσιμα" τοῦ ἀρχειου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου τῷ 1931, σ. 105-127. ἤλος: "Τὰ αἴτια τῆς φραγγικῆς τοῦ μοναχικοῦ παραγωγῆς ἐν Ἄθῳ ἡ ἀποκαλάστασις αὐτοῦ ἐν λαύρᾳ ἡ βασιλείῳ ἐπὶ Ἱερεμίου τῷ 1574. Ἡ φράσις τοῦ Ἀλεξανδρείας Συμεὼν ἡ ἀνέκδοτον σιγίλλιον" ἐντὸς τοῦ σιγίλλιου ἐκφωνουσίνα διὰ τὴν γνῶσιν τῆς τότε αὐτοῦ τοῦ 1408 μέλεται δημιουργηθείσης εἰς βάρος τοῦ μοναχικοῦ ἐν λαύρᾳ καὶ κοινοβίοις τῶν σουνδαίων κώδικα τῶν "Ἀδελφατικῶν" — ἡ ὁ λεξίς αὐτὴν ἄγνωστος — ὑφίστατο ἡ ἰδιορρυθμία, ἡ ὑπὸ περιοχὴ ἡγεμονικῆς ἐντὸς διανεμηθῆ εἰς ἰσαρίθμους ἀδελφάς, εἶχε γένει ἡ λαύρα χωρίον ἡ διά πυκνωμάτων, ἤτις ἐλέγετο ἀδελφάτον, ὁ ἀδελφός ἐχι τὸ ἰδιωτικόν ἡ ἐλάμβανε τὰ ὡρᾶς τὸ ζῆν, πλήρης ἡ τελεία διάλυσις τοῦ μοναχοβίου· διότι οἱ πλεῖστοι ἐστέρουν εἰς τὰ ὑλικὰ αὐτῶν ἡ οὐδὲ εἶχον οὐδὲ τὰ ὡρισμένα μοναχῶν.

Ὁ ἐν τῷ ἐπιτεθειμένῳ ὁ ἀναγνώστης εἰσάγεται ἀμέσως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἱστορίας τῶν μοναχῶν ἐν Ἄθῳ, ἡ οὕτω δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὰ δημοσιευόμενα κείμενα ἐνταῦθα, εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ τῶν φραγγικῶν. Ἐφεξῆς δέλφινα μέλει αὐτῷ διεισδύσῃ ἡ ἡμετέρα παράδοσις, ἥτις ἐκφοβίζει τοὺς νέους τοῦ Ἄθωνος ἐσοικίσους ἡ τὰς ἦτο ἡ ὡρισμένη ἀρχή τις, μέρημνα τῆς πνευματικῆς τροφοδοσίας ἄνευ βεβαίως ἐν πλάτει ἐπεκτείνεται εἰς τὸ Β' τμῆμα τῆς εἰρημένης φραγγικῆς, ἤτοι εἰς τὸ "Πολίτευμα" ἡ ὁ ἐσκολιασμένος ἀξ ἀναφορᾶς ἔσται.

Πόθεν λοιπὸν μανθάνομεν περὶ τῆς ὡρᾶς ἐκείνης πνευματικῆς ἡμαυρίας κατασκάσεως, ἅτε οἱ ὡρῶτοι ἀσκηταὶ ἀφῆσαντες τὴν παρὰ τὴν Ἱερισσὸν "καθέδραν τῶν Γερόντων" ἵδρυσαν νέον διοικητικὸν κέντρον εἰς τὸ μέσον τῆς χερσονήσου, τὸ Πρωτᾶτον ἐν Καρυαῖς; Πολλὰ δεῖγμα διδαχθῆ ὁ φιλομαθὴς ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἀκόμη διεξιᾶς σχεδὸν συνεχιζομένης διαμονῆς "ἐκ τὸ κέντρον τῶν ἡσυχαστῶν ἡ ὁ σκήτης τοῦ Μαγουλᾶ" ἐν τῇ "Ἁγιορειτικῇ Βιβλιοθήκῃ".

* Οδηγός Μερτσουρίου Διονυσ. 166, 17 ἔγραφα ἀλλ. θεωρήσεων

1 Σχολιαστικὸν Διονυσ. 172 [illegible] Π. Κωδ. ἐγράφη [illegible]

2) Καὶ καιρικὰ ἀφελῆ.

3) Ἰδιωτικὰ ~~Προσευκὴ διαθήκη~~ Ξ. Δελτ. Λαυρ. Λόγιοι. Ἱστ. Ἰβήρ.

4) ~~Χρονικὸν ἀφηγήσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ζωγράφου~~ ~~παρὰ Ξ. Θρησκευτικῷ~~

5) Ὀθωμανικὰ ἐκ Κουκουλιὲ δηγ. ὁρισμός, ἴνα καὶ σημεῖα τῆς θείας ὁσιότητος

6) ~~Κτητορικὸν μνημόσυνον~~ ἐπὶ τοῦ ~~ἀρχιμ.~~ Κοσμᾶ

7) Κοινοβιακὰ Παρ. Γουμενίτ. ~~Ἐπιστασία~~ ἀναγνώσεως ἐν τῷ τραπέζῃ ~~τῆς~~ ἀναγνώσεως Παύλου 1758 ἢ 1605 ~~ἐν τῷ μνημοσύνῳ~~ ~~ἀνδρῶν~~ ἀρχ[ιερέων]

2) Ἐορτῶν λόγοι ἐπὶ Ἱερομήνου τοῦ ἁγ., εἰλικ. ἐν ἡ ἡμῶν φιλῶν Κώδ. ἡμέτερος;

~~Πανηγυρικὸν ἀρχιερέως~~ "Ὑπομνήματα Ξ. (ἀνέκδοτα ἀσκητικὰ ἐν Ἁγ. Βασιλ. Ι Ξ 1950, σ. 240 ἑξ.

8) ~~Διαλογικὸν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ Ἁγ.~~

9) ~~Θεολογία~~ Κοσμᾶ μοναχοῦ Κώδ. Δοκειαρ. 127 (γράφε ὁ ἐν Ἱεροσόλυμοις Δοσιθέου ἀρχιμ.)
+ ἡ Διονυσ. 232, φ. φοδ – φξα τοῦ XVIII αἰ.

10) Ἀνέκδοτος γενεσιακὸς εἰς τὸ ἁγιώνυμον ὄρος Ἄθω τοῦ Καρσιᾶ Κώδ. ἐγ. Ἀννης 20, σ. 730

11) ~~Θαῦμα γενόμενον ἐν Κολλιτσοῦ παρὰ τοῦ~~ Ἁγιασίτου μοναχοῦ
ὁ μὲν δ (ἕως ἡ τὸ 12, 13) ἐγράφη ὑπὸ Προσωπογραφίαν τοῦ ἁγ. ὄρους, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἁγίου Παΐσιου Ἰωαννίτου Κώδ. Βατοπ. 383, φ. 12ᵃ – 22ᵇ

12) Διήγησις περὶ ἱερωσύνης ἡ μοναχῶν καὶ μὴ καλόντων τὴν παρακλητ. ἀκολουθίαν φ 254ᵃ – 256ᵇ Βατ. 383

13) Περὶ τῶν ἀσκητηρίων ἡ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Ἄννης φ. 44ᵇ, 48ᵇ Βατ. 3

14) ~~Μαθήματα μαθόντος Διονυσιάτου τοῦ ἑτέρου~~ Διήγησις ἡ ὁσιότης τοῦ ἐν τοῖς Κ. Καρακαλ. ἐπιμνησθέντος ὁσίου Βασ. Καρακαλληνοῦ ἐν Ἁγιορ. βιβλιοθ. ΙΕ', 1948, σ. 197–9, ΙΔ' 1949, σ. 52–4, 63–8

ἡ ἐν τῷ νεοτύπῳ "Χαρτοφυλακίου τῶν ἐν τῷ ἁγ. ὄρει ἱερῶν καὶ σεβασμίων μονῶν" ἐν τῇ ἱ. μον. ἁγ. Ἄννης Ξ. Λαυριώτου λόγιου

15) Ἐπιστολὴ Διονυσίου ἱερομονάχου (τοῦ ἐν τῷ Βλυσίδι) ~~τῷ διὰ τῆς ἱερᾶς συναξεως τῶν~~ ἁγιορειτῶν ὅρους Κώδ. Βατ. 174, σ. 299 323 (Ξ. Μεγάλ. σ. 218 223 ἐκπεσόντων) 1770
~~Ἑτέρα ἐπιστολὴ ἐν Παντ. 161, XIX, 188 φ. 18ᵃ 24, 4ᵒᵛ τοῦ XVIII 206, φ. 133~~

16) ~~Συναγωγὴ διαφόρων πεφαλαίων ὠφελίμων τοῖς ἐν τῇ αὐτόθι μονῇ μοναχοῖς ἀσκοῦσι βίαν~~
~~κατὰ πάντα ἐφαρμοσθεῖσα τοῖς ἀναγκαίοις Παχωμίου Ρουσάνου παρὰ Μεγάλ. σ. 213–~~
~~Ξ. τὸ μὲν ἐν Βατοπ. ἔχει πλείω ἡ Καρρέρως.~~

17) Παραίνεσις ἡ διδαχὴ πρὸς τοὺς νεοφωτίστους ~~ἡσυχάζοντας~~ ἐφὰ Μεγάλ. σ. 223–25
φαίνεται ἀκέρ. ἡ κεφαλή

18) ~~Διάλογος Κώδ. ἡμέτ. φ. 198ᵃ – 199ᵃ~~

19) Διάλογος τῶν ἐπόψεων ἐγγράφως τοῦ Σκήτης ἁγ. Ἄννης (Κουτλ. - Χειρογρ. Β' τόμ. σ. 148 – 151

20) Διήγησις ἡ ὁσιότης Δανιὴλ ἐγκαρδίου Ἀναχωρητοῦ (Κώδ. Μικρ. ἁγ. Ἄννης, Ἀχαγγέλου, Δουσικοῦ Ἀ. Συναξαρ. Παραρρ. Νοεμβρ. ἐν τῶν ἁγίων)

1 Βλ. Δουκακιν 1891 Διονυσίου ἱερομονάχου νουθεσίαι (τόμος τρίτος)
συνέχεια ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλλ.

21) Καχίδη, Ἀνάσταση Σάββα [illegible]
ἀναλογα ἀνωνύμου κανζελλ. σ. 131.

22) Σάββα φιλοθέου Ἅγια μυστηριώδης, Τὸ παιδάκι καὶ τὸ πουλάκι (Ἀγιορ. Βιβλιοθ. ΙΓ', 1948, σ. 179-182. ΙΔ', 1949, σ. 39-41))

23) Δύσκολη καὶ ἀκατάσχετη ἐρωτοδοξία τινὸς μοναχοῦ, ἡ μετὰ [illegible] ἱστορία παρὰ τὸ ἔτος 1607, συγγραφεῖσα παρὰ Ἱεροθέου (Κυπριανοῦ) [illegible] μονῆς Σταυρονικήτα ἐν τῷ χειρογράφῳ βιβλιοθήκῃ ἱερᾷ.
(Ἀγιορ. Βιβλιοθήκη ἔτ. ΙΕ', 1950, σ. 207-9, 343-5. ΙΣ', 1951, σ. 52-3, 133-4, 234-6, 266-8)

24). Περὶ τοῦ χαραμένου δαίμονος ἐν τῷ καινοβιακῷ ἱερῷ. Χαράξαι τὸν διδάσκαλον γράμμα Σμύρνης Καινοκαλυβίων ἐν ἔτει 1827. ὑπὸ Ἰακώβου Παπαμιχαήλ ου μοναχοῦ Καινοκαλυβίου ἐν χειρ. [illegible] Ἀθήνησι 260 φύλλων κατὰ 21-51. (Ἀγιορ. Βιβλιοθ. ΙΓ', 1948, σ. 179-182, 249-50

25) Σάββα μοναχοῦ φιλοθέου, Μία δίκη ἐκκλησιαστική. " σ. 253-4 (κατὰ ἰσχυρὸν κάτοχος ἡ γνώμη ὅτι εἶναι ὁ διαμορφωτὴς ἰδιωτῶν ὕμνων)

26) Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τοῦ ἀρχ. Νίκανδρος, περὶ [illegible] ἐξουσίας, ἡ Βασ. Καρακατσάνης.

27) "Περὶ τοῦ διανοεῖσθαι τὰ σχήματα τῶν παλαιῶν λαμπαδαρχικῶν" (Νέαι πηγαὶ Πάτμου σ. 47-8)

28) "[illegible] προσώπου ἀφὸς χρόνια ἔφεσιν, διαφορὰν ἢ σαφῆ ἀπὸ τοῦ ὁποίου [illegible] ἐ τινῶν. πάσσα ζητήματα ἀναφαίτα ὑ ἀπαιδαγωγήτων ἡδιάστων (ἢ παλαιστῶν) μοναχῶν" πορίσματα περὶ παλαιᾶς λίαν κατάστασεως (αὐτ. σ. 88-98).

29. "Ἐκλογὴ ζητήσεων .. περὶ νήψεως ἡ φυλακῆς νοὸς ἡ προσευχῆς παρδιανεν"
Καισαρ. 258 (παλαιὸς 285) κατὰ σ. 130, σ. 963-986
ἔγραψα ὁ διὰ Ἀντίνου Μουσούρου

30 Δύσκολος περὶ ὁσιότητος μοναχοῦ Ἀγάθωνος ὑ. Οὐσπενσκυ ΙΙΙ 167-8, 337 ἔγραψα ὁ διὰ γραμματέα καισαρινὸν φεσαρέων μοναχὸν εἶναι ἢ περὶ ἀναχωρήσεως

31. τοῦ Νικηφόρου (χρ. Νικολάου) τοῦ ἁγιορ. ἡγουμ. παλ. Κτιτόρων, Στίχοι περὶ διαίτης εἰς τὸν Περίβολον τοῦ ἁγίου Ὄρους ὑπὲρ Ἰωαννίνων, τοὺς ἐκ τὸ περιβόλου τοῦ ἁγίου Ὄρους προϊσταμένους."

– ἀρχ. Πολλάκις μὲν (χρ. με) ἐνθάσας ἡ ἐξέλιχας, τέκνον. Γεδεών Ἄθως σ. 275-288

β'. "Ἐρώτησις μοναχῶν Ἁγιορειτῶν πρὸς τὸν ἁγιώτ. παῖδ Νικόλαον ἡγούμ. ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Λαύρας ἀδελφοὶ ἀπεστάλησαν ἡ ὑ. ἀμφισβητοῦντες σ. 289-296.

Ταῦτα εἶδον νὰ σταχυδρομήσω πρός μὲ ὑπὸ Πορφυρίου Οὐσπενσκυ δημοσιευθέντα περὶ τοῦ Γεδεών ἄθωρ ἔχουσι τὸ μείζονον κῦρος. Τὸ α' δὲν εἶναι παλαιογράφων. Ὁ Οὐσπένσκυ ἦτο ἡδύνατο νὰ διαγνώσῃ εἶναι μεταγενέστερον εἰς σύχους. (Ἱστορία τοῦ ἁθωνικοῦ τομ. ΙΙΙ, Κιέβου 1874, σ. 340-353)
Πρέπει νὰ λάβω ἡ ἐν ἀντιγράφῳ τοῦ 17ι Ἱεροσολυμίτου (ἴδε σ. 6ιβ παλαιογρ. ἐκδοθεὶς ὑπὸ Ἀθ. Παπαδ. Κεραμέως τομ. Α', σ. 244

«Περὶ τῆς ἀναδιμῆς πολιτείας ὅπόθεν ἤρξατο καὶ τίνος εἰμὶν τυγχάνει καὶ τί τὰ ἀμφιάσματα καὶ τίς ὁ ταύτης σκοπὸς καὶ φωτισμός.[1]

«Κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ἁγίου καὶ φιλανθρώπου καὶ ἀγαθοῦ θεοῦ ἡμῶν γεγονότες, τὸ θεότευκτον καὶ ὑπερφυὲς ἔργον τοῦτο τῇ παραβάσει τῆς ἐντολῆς διεφθείραμεν καὶ ἀποχίριον τῷ θανάτῳ καὶ τῇ φθορᾷ ἑαυτοὺς πεποιήκαμεν. ὅθεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ μὴ φέρων ἡμᾶς ὁρᾶν οὕτως ὑπ' αὐτῶν ζωγρα νουμένους, διὰ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ καὶ πολυύμνητου σαρκώσεως, ἠνεώθρωσε πάντων τῶν καταδυναστευόντων ἡμᾶς, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐγένειαν ἐπανήγαγεν· καὶ τὴν ἐν παραδείσῳ δίαιταν ἐχαρίσατο, καὶ οὐρανοπολίτας ἐργάσατο, καὶ οἰκοδεσίας βάπτισμα ἐχαρίσατο, καὶ ἔνδυμα ἀφθαρσίας ἠμφίασε καὶ πνεύματος ἁγίου μετουσίαν δεδώρηται. Καὶ πρὸς τούτοις, ἕτερον ἄμφιον καὶ θεῖον βάπτισμα ἐμπαρέσχετο, τὸ τῆς παρθενίας ἁγιάσμα. τὸν μονήρη βίον, ἔνδυμα τῆς πρώτης ἀναγεννήσεως ὄντα καὶ δόξαν καὶ ὄχημα τῆς καινίας καὶ ὧν εἴπεν, τεῖχος καὶ ὄχύρωμα τῶν θείων μυήσεων, καὶ τῶν δαιμόνων καταπτώσεις, μονονουχὶ καινῶν δογμάτων εὕρεμα καὶ ἐφαμίλλων νεουργῶν, καὶ τῆς ἐν παραδείσῳ ἀρχαίας ζωῆς καὶ πολιτείας, ἐγκαινισμὸν καὶ φανέρωσιν. Οὐκ ἦν ἐν παραδείσῳ κρεωφαγία ἢ μαρυνία ἢ ὄσα νῦν ἡ λίχνος ἐφεῦρε γαστριμαργίας ὀψίσματα, τὴν ἄρμα τρέφοντα καὶ τὸν κόπρον αὐξάνοντα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πρωδύνοντα. οὐδὲ ἡ

1 Κώδ. Διονυσίου 260, 23ος αἰώνας, Καταλογ. Λάμπρου Α, σ. 387

ἐφη· ἀκούσατε μου τῆς φωνῆς ὦ τέκνα, καὶ φυ-
λάξατε μου τοὺς λόγους, ἵνα μακροχρόνιοι γένησ-
θε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μὴ ἐκλίποι ὑμῶν τὸ μνημόσυνον
μέχρι τῆς τοῦ κόσμου τούτου συστάσεως. μὴ προσέχ-
θητε γυναικὶ καὶ κρίσει οὐ φάγησθε καὶ οἴνου
οὐ πίεσθε, οὐδ' ὅσα ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς τέρπουσι
τὸ ἐπίκηρον σῶμα. οὐ πλεονεκτήσητε καὶ οὐκ ἀ-
ποδώσετε κακὸν ἀντὶ κακοῦ οὐκ ἐμπορεύσησθε
οὐκ ἔσται κτῆσις ἐν ὑμῖν χρήσιμος.
οὐ μνησικακήσετε τὸν πλησίον, ἢ μισήσετε, ἢ κακώ-
σετε ἀλλὰ ἀγαπήσατε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑ-
μῶν. καὶ λατρεύσητε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ὀμ-
νύσεσθε, ἢ ἐπιορκήσετε, ἢ ψεύσησθε, ἵνα μὴ σοι
ἐμμένωσιν, καὶ ἀνεξάλειπτον ἔσται τὸ μνημόσυνον
ὑμῶν. ταῦτα καὶ πλείονα τούτων ὑποτιθέμενοι
ἐνουθέτησαν. ἃ καὶ διατηρήσαντες οἱ παῖδες αὐτοῦ,
διεδόθη ἡ πολιτεία αὐτῶν εἰς πλείονας. καὶ μέν-
τοι διὰ τῶν προφητῶν καὶ ἕως τῆς ἐπιδημίας Χριστοῦ
τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἔμεινε καὶ εἰς πλῆθος ἐπέδωκεν.
Ἐπὶ δὲ τῶν ἀποστόλων καὶ ἔτι φανερώτερον καὶ ὑψη-
λότερον ἀνελάμψει καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ θε-
οῦ ἡμῶν ἐδοξολογήθη, καὶ τάξεως καὶ ἐπιμέλ-
σεως μετὰ τοὺς προφήτας καὶ ἱερεῖς καὶ λει-
τουργοὺς ἠξιώθη, καὶ ἐπωνυμιῶν ἐνδόξων ἀναμφιλόγως
εἴληφεν ὡς δικαίου ὁ ἱεροφάντης καὶ ἁγιοσόρ-
γος Διονύσιος. οἱ μὲν γὰρ φασιν Θεραπευτάς, οἱ
δὲ μοναχοὺς ὀνόμασαν. Διά τε τὴν μόνιμον σταν

ων ἐνδυμάτων καινόδοξος σοφία· ἀλλὰ καὶ
σταυὸς αὐτοσχέδιος ἁπλοῦς. οὐδόλως τῶν ἀγ-
γέλων καταξιωμάτων ἔδωκεν. οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἐντεῦ-
θεν τὴν πολιτείαν καὶ τὸν θεῖον βαπτισματίζοι-
τὸν τι θεμιτὸν ἀσθαι, ἀλλωδὴς δὲ καταδοκοῦσι, τὴν
πρώτην πρόσωπον καὶ ζωὴν καὶ ὅσοι ἀνδρεσφρο-
νι γνώμη καὶ διαπύρῳ πίστει καὶ φιλτρῳ
ὑσεβήσαντες ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ μονήρους βίου,
οὗτοι τὴν φύσιν πεδοῦσαν ἀνέστησαν, καὶ τὸ
κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐνεόργασαν·
καὶ ὑπέδειξαν ἡμῖν τοῖς ῥαθύμοις προαιρέσει
τοῦ σώματος καὶ ψυχῆς τὸ ἀγαθὸν κατορθού-
μενον· καὶ οὐ δυνάμει σώματος ἢ ἀντεμπορίᾳ τῶν
ἐναντίων εἰργόμενον, εἴπερ ἄρα βλέπειν ἔρρωσε δι-
δάσκαλος. Ἡ ἀρχὴ τοιγαροῦν τοῦ καθ' ἡμᾶς
βίου εἰλήφασι, οὐχ ὡς τινες οἴονται ἀπὸ Μελχισε-
δὲκ ἢ Ἠλιοῦ ἢ Ἰωάννου καὶ τῶν Χριστοῦ
ἐκείνων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐν παραδείσῳ πρώτης νο-
μοθεσίας καὶ πολιτείας, ἥτις καὶ μέχρι τοῦ
κατὰ τὸν Νῶε χρόνους ἐν ὀλίγοις διεσῳζήθη
καὶ ἐφυλάχθη οὐχ ὡς ἔχοντες δὲ ἀλλ' ὡς οἱ χρό-
νοι τότε ἀπῄτουν. ἀπὸ δὲ τοῦ Νῶε καὶ μέχρι
τοῦ Ἰωναδὰβ ἐκείνου δαιμονιώτερον παραγυμνοῦ-
σθαι ἤρξατο, καὶ ἦδη φανώτερον παρ' αὐτοῦ
τοῦ Ἰωναδὰβ ἀπεκαλύπτετο, ἐξ' οὗ οἱ Ῥηχαβῖται ἐκεί-
νοι ἐτελέσθησαν, καὶ ἀρχὴν τοῦτον τοῦ ἡμετέρου βίου
τινὲς ἔχουσιν. Οὗτος γὰρ ὁ Ἰωναδὰβ ἐν ὄρει τοιού-
τῳ τὴν χάριν ἀπεκαλύφθη ὃς τις ἐστὶν ἐν τοῖς
μέλλουσι προσκαλεσάμενος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ

ἐφη· ἀκούσατε μου τῆς φωνῆς ὦ τέκνα, καὶ φυ-
λάξατε μου τοὺς λόγους, ἵνα μακροχρόνιοι γένησ-
θε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μὴ ἐκλίπωσι ὑμῶν τὸ μνημόσυνον
μέχρι τῆς τοῦ κόσμου τούτου συστάσεως. μὴ προσέ-
θησε γυναικὶ καὶ κρίσει οὐ φάγεσθε καὶ οἴνου
οὐ πίεσθε, οὐδ' ὅσα ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς τέρπουσι
τὸ ἐπίκηρον σῶμα. οὐ πλεονεκτήσητε καὶ οὐκ ἀ-
ποδώσετε κακὸν ἀντὶ κακοῦ οὐκ ἐμπορεύσεσθε
οὐκ ἔσται κτῆσις ἐν ὑμῖν χρήσιμος. οὐ μισήσετε τὸν πλησίον, ἢ μισήσετε ἢ κακώ-
σετε ἀλλὰ ἀγαπήσατε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑ-
μῶν. καὶ λατρεύσετε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ὀμ-
νύσεσθε ἢ ἐπιορκήσετε, ἵνα μὴ ὀφείλητε
εἰς αἰῶνας, καὶ ἀνεξάλειπτον ἔσται τὸ μνημόσυνον
ὑμῶν. ταῦτα καὶ πλείονα τούτων ἐποτάξαμενος
ἐνουθέτησε. ἃ καὶ διατηρήσαντες οἱ παῖδες αὐτοῦ
διεδόθη ἡ πολιτεία αὐτῶν εἰς πλείονας. καὶ μέν-
τοι διὰ τῶν προφητῶν καὶ ἕως τῆς ἐπιδημίας Χριστοῦ
τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἠὐξήθη καὶ εἰς πλῆθος ἐπέδωκεν.
ἐπὶ δὲ τῶν ἀποστόλων καὶ ἔτι φανερώτερον καὶ ὑψη-
λότερον ἀνείληφε καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ θε-
οῦ ἡμῶν ἐδεσποδεσπόθη, καὶ τάξεως καὶ ἐπιμέ-
σεως μετὰ τοὺς προφήτας καὶ ἱερέως καὶ λει-
τουργοῦ ἠξιώθη, καὶ ἐπωνυμιῶν ἐνδέων ἀναφέρεται
εἴπερ ὡς δικαίου ὁ προφήτης καὶ ἁγιοπόσο-
λος Διονύσιος, δι' μὲν γὰρ φασιν θεραπωτάς, οἱ
δὲ μοναχοὺς ὀνόμασαν. Διὰ τε τὴν μόνιμον ἐπάν-

περὶ τὸ θεῖον, καὶ ἀμιγῆ τῶν κάτω συμφύρσεων. Διὰ
τὴν πρὸς τὸν σύνδεσμον ἕνωσιν καὶ τὴν πρὸς τοὺς
ἀγγέλους ὁμοίωσιν. Οἱ γὰρ ἄγγελοι μίαν ἔχουσι καὶ
ἁπλῆν καὶ ἀσύνθετον καὶ πανείδη φύσιν καὶ πολι-
τείαν, βραχύ τι παρ' αὐτοὺς ἠλαττωμένοι, διὰ τὸν
σύνδεσμον ὡς ἤδη εἴρηται τῆς σαρκὸς καὶ τὴν τοιαύ-
της οἰκονομίαν. Ἐπεὶ οὖν ἐστὶ βάπτισμα δεύτερον ὁ μο-
ναδικὸς βίος, καθὼς τινές διδάσκουσι τῶν πατέρων,
καὶ ἀναπόδαρσις καὶ ἀναμαγιασμὸς τοῦ πρώτου βαπ-
τίσματος, ἓν πάντως ἐστὶ καθὼς μία πίστις ἐστὶ
καὶ οὐ δύο, ἢ τρία βαπτίσματα, ὡς οἱ πολλοὶ φρίττον
κουρεύουσιν· ἀλλ' ὡς εἴρηται μία ἀπόκαρσις δίδυμα
γίνεσθαι καὶ οὐ τρία. Κατὰ μὲν τὸ πρότερον βαπ-
τίσματος ἀφορισμὸν ἀπόταξιν ἢ τοῦ παλαιοῦ δόσις καὶ
ἀπόδεσις τῶν τριχῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίσ-
ματι ἢ τοῦ ὅλου σχήματος δόσις καὶ τελείωσις. Τοιγα-
ροῦν ἀτιμάζουσιν ὡς ἔξωθεν εἶναι τὸ θεῖον τοῦ ἐπαγ-
γέλματος βάπτισμα οἱ λέγοντες μικρὸν σχῆμα καὶ μέ-
γα. Ἔν-σχήμα ἐστὶν ὡς δίδυται καὶ ἐν βαπτίσ-
ματι. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ἀπαιτεῖται ἕ-
καστος τῶν ἀποτασσομένων τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ
τῶν τοιούτων συντάξεται καὶ ἀποκαρεῖ τὴν κόμην
τῆς περιοχῆς αὐτοῦ. Διδάσκει δὲ καὶ ὁ παλαιὸς ἐν θεο-
λογίᾳ καὶ μέγας Ἀρχιεπίσκοπος Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ βαπ-
τίσματος θείῳ λόγῳ οὕτως λέγων· ἀφ' ἧς ἡμέρας καὶ
ὥρας ἐπίστευσεν ἕκαστος καὶ ἐβαπτίσθη, ἀπ' ἐκεί-
νης καὶ ἀπαιτεῖται τὴν ἐργασίαν τοῦ εὐαγγελι-
κοῦ λόγου· καὶ εἰκότως· ἐν συγκαταθέσει ψυχῆς
ἡ σύνταξις περιῶρισται, καὶ αὕτη ἐν παρατάσει

χρόνου ἢ τόπου ἢ ἀμφιάσματος. καὶ ὁρᾶ τὴν ἰσοτιμία τῆς τε μονογενοῦς καὶ τοῦ νηπιόθεν βαπτίσματος δοθέντος· εἷς ὄγμα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος βαπτιζόμεθα, καὶ εἰς αὐτὸ πάλιν καθιζόμεθα. ἐκεῖ καινὰ ἀμφιάσματα, καὶ ὧδε καινὰ ἀπαύστου τὰ ἀμφιάσματα. ἐκεῖ κοινωνία καὶ ὧδε κοινωνία, ἐκεῖ χῶνη καὶ ὑποδήματα, καὶ ὧδε ὁμοίως· ἐκεῖ πρὸ τούτων κατάδυσις καὶ ἀνάδυσις ἐν τῷ ὕδατι καὶ ὧδε ἡ ἐν τῷ δυσιαστηρίῳ τριπάγονυκία, ἃ τε καὶ ἀνάπαυσις καὶ μία ἐστὶν ἡ τῶν ἐνθάδε βαπτισμάτων δήλωσις, ἐν τῇ ἀπαγωγῇ καὶ συντα-φῇ καὶ συνταφῇ καὶ συναναστάσει τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῇ διὰ πνεύματος ἁγίου δωρεᾷ θείους ἡμῖν χαρίσματος. Διὰ ταῦτα διδασκόμεθα φυλάττειν ἡμῶν τὸ ἄξιωμα ἄρρητον καὶ ἁγίαν, καὶ τρίτον χρόνον ὡρίσατο ἀναμένειν τοὺς βαπτιζομένους, ὅπως ἑαυτοὺς προκαθαί-σωσι καὶ πρὸ εὐτρεπίσωσι πρὸς ὑποδοχὴν ἐνθέου τοῦ θείου φωτίσματος, ἵνα μὴ εὐχερῶς καὶ βαπτι-φασκιωδῶς εἰσιόντες εἰς τὸν ἀγῶνα, ἄσχετος κατακυμάτωσιν καὶ ἀποδάνωσιν νεκρώσει τῆς ἡμῶν ἕρμαιας, καὶ ἀναγκαίων σαρκικῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν. οὐ γὰρ περὶ τοῦ τυχόντος καὶ πράγματος ἢ ἀξιώματος ἡμῶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ βίων ἐνδόξων καὶ συμβόλων ἁγίων, ὑποδει-κνύντων ἡμῖν γνωρίσματα ἐναρχέστατα, τοῦ τε βίου τῶν ἀνόμων καὶ δεινῶν καθημάτων, καὶ τὴν μακα-ρίαν ζωὴν καὶ πολιτείαν, ἣν ὁ Κύριος ὑπέδει-ξεν ἡμῖν δι' αὐτουργίας τῆς ἐνδόξου διὰ σαρκὸς

ἐπιδημίας αὐτοῦ. ὁ χῶν δαφρίσας ἐσεμνῶν οἱ τὴν ὧν
μοναχῶν παράταξιν τὰ ἐκεῖθι τὰ πολιτικὰ καὶ ὁπλι-
σάμενος καὶ συνταξάμενος δουλεύων θεῷ, οὐκ ἐν ἀλ
λο καταδαρθήσας ὥφθη πεποιημένος, ἀλλ' ἡ ἀσώμα-
τος καὶ ἄϋλος γενέσθαι προθέσει καρδίας καὶ
πίστεως ζέσης καὶ ἀφάτου θανάτου. ὅμως ἴδε καὶ σύνες
τὸ ὄντως ποῖος ὁ βίος ἡμῶν ἀσώματος ἐστὶν ἢ τῶν
ἀγγέλων φύσις ἀσώματος καὶ ἡ ἡμέρα τῇ τῶν ἀγγέ-
λων ἐνδείξει καὶ τῷ ἀδουλώτῳ τῇ ὕλῃ καὶ τῇ ἀπρος-
παθείᾳ τῶν παθῶν καὶ τῇ ὑπεροψίᾳ τῶν ἡδονῶν.
ἴσασιν ἐκεῖνα δίδαξον τὴν ἐπὶ ἰσχὺν παιδεύσαν μὴ ἀνε-
χόμενοι δικαίως ἄδοντες τὴν τρισάγιον ὑμνῳδίαν,
ἰσάμεθα καὶ ἡμεῖς δικαίως ἄδοντες τὴν τρισάγιον
μοναρχίαν, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς τὴν ἐπὶ
τοῦ ἰσχίου παιδεύσαν δουλεύοντες τῷ βάρει τοῦ σώ-
ματος, καὶ φέροντες εὐκόλως τοὺς πόνους, τῇ
ἀγάπῃ πτερούμενοι. οὐδὲ δίδονται ἐκεῖνοι στολὰς
ἐνδύσεως καὶ ποικίλους καὶ σκήπτρα καὶ δόρατα
κατέχουσι ἅτινα τὸ ὑπερφυὲς καὶ ἀπρόσ-
γειον καὶ ὑπερέχον τῆς δόξης αὐτῶν ἐμφαί-
νουσι, ἐνδεδύμεθα καὶ ἡμεῖς κόσμον ὡραῖον
τὰς ἀρετάς, καὶ ἀντὶ σκήπτρων καὶ δοράτων
κατέχομεν τὴν πίστιν καὶ τὴν χάριν τοῦ πνεύ-
ματος, ἐγγεγραμμένον ἔχοντες τὸ θεῖον ὄνομα
τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. κεκοσμημέ-
νοι ὑπάρχοντες τῇ πορφυρίδι τοῦ αἵματος κύριου.
πτερὰ ἐκείνοις καὶ ἡμῖν πάλιν. ἔστερνται ὑπὲρ
πτερυγίζει ἐκείνων καὶ νεφέλη καὶ πνεῦμα, καὶ
ἐν ἡμῖν κουφοῦσιν ἡ ἐκεῖθι τοῦ πνεύματος καὶ

σταυροῦ τύπος καὶ δῆσις καὶ ἐξάπλωσις χειρῶν
καὶ ἥλωσις ἀσχέτως οὐ τὴν δουλείαν μόνην ἀλλὰ
καὶ τὴν ἐπίγνωσιν καὶ ὑποδοχὴν τῆς ἐμφανείας ἐμ-
φανίζοντας. Θεασάμενοι γὰρ ἐκεῖνοι τὴν φρυκτωρίαν καὶ με-
ταλαβόντες τῆς θεότητος ἀγιαζόμεθα καὶ ἡμεῖς τῇ με-
ταλήψει καὶ πόσει τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος
αὐτοῦ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες αὐτὸν καθ' ἑκάστην ἐφαν
τὸν δὲ εἶδον αὐτοὶ ἐπομένως ὅτι ἀναίμακτος καὶ ὁ ἄν-
θρωπος καὶ ἡ τῶν ἐνδυμάτων μεγάλωσις· καὶ ἐν πυ-
κνώσει καὶ ἀγρυπνίαις καὶ χαμευνίαις καὶ αἱ ἀπο-
παὶ παλαιώσεις τοῦ σώματος καὶ ἡ τῶν θλίψεων ἀπο-
μονή. Τὴν δὲ ταφὴν αὐτοῦ δεικνύομεν ὅτι τῷ πρὸς
ζῆν ἡμῖν ἥκειν τὸ χρόνῳ καὶ ἀνάστασιν ἐν τῷ
αὐτῷ ἀνίστασθαι καὶ ὅλος ὁ βίος αὐτοῦ ἐν ἡμῖν
ἐστὶ διὰ τῶν συμβόλων τούτων ᾧ διὰ πράξεων βε-
βαιούται ἐὰν θέλωμεν ἑαυτοὺς ἐπιγνῶναι καὶ
τρέφειν, ὡς ἀναξίως τοῦ ἐπαγγέλματος ἡμῶν φέ-
μεν καὶ παρωξύνθημεν. Τιμήσωμεν οὖν ἡμῶν τὸ ἀξίω
μας προσθῶμεν ἐξ τὸ δωρηθὲν ἡμῖν ταλαντον
αὐξήσωμεν ἡμῶν τὰ χαρίσματα, πολυπλασιάσωμεν τὸν
πνευματικὸν πλοῦτον. Ἀποδῶμεν ἔργα ἵνα λάβωμεν
δῶρα, ἤδονὴν συναθροίσωμεν καὶ κομισώμεθα
δράξωμεν ἵνα νικήσωμεν, διώξωμεν ἵνα τύχω-
μεν, καὶ μὴ ὑπὲρ τοῦ μὴ ζημιοῦν ἐγκληθῶμεν
ὡς ὑπὲρ τοῦ ζημιοῦν συναχθέντες. μεγαλόδωρος
ἐστὶν ὁ δεσπότης διψῶν ἀεὶ τοῦ δωρεῖσθαι τὰ ἀγαθὰ
τοῖς φιλοῦσι αὐτόν· χαίρει παρὰ τὸ πλουτίζειν καὶ
καταξιοῦν ἡμᾶς τοῖς ἀγγέλοις τῆς θεότητος αὐτοῦ.
Οὗ ἐστι χάρις τῷ ἡμεῖς ἀλλὰ πρέπουσα πρό

διδόναι· ταχὺ ἐστὶ καὶ τὸ ἀπὸ καρδίας ναφούσας παίδευσιν ἀνδῶναι. οὐ δίδομεν δὲ ἀνδῶναι ἢ ἀπανδῶναι ἐπιδεῖ πονεῖν οὐ βουλόμενα· καταλυριωόμεθα ὑπὸ τῶν παθῶν ἐπειδὴ προσέχειν οὐ θέλομεν· οὐ προσέχομεν δὲ ἐπειδὴ φόβον οὐκ ἔχομεν ἀλλὰ πολλὴν ἀγνωσίαν καὶ τύφλωσιν καὶ τύφωσιν καὶ ἀναισθησίαν, εἰς ἣν πονηρὰν συνήθειαν καὶ τὸ μὴ καλῶς καὶ διαπύρου ἀρχῆς ἅψασθαι. τούτων δὲ οὐδὲν ἐστὶν αἴτιος εἰμὴ φυλαυτία καὶ τὸ ἐνδιαιτᾶν τὰ ἴδια πάθη καὶ μὴ ἔχειν ἀληθινὴν ταπείνωσιν καὶ βάλλειν τὸ σφάλμα παν· εἰ εὔλογον ἐστί μαν· εἰ ἄλογον ἐπάνω αὐτοῦ εἰς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν. ὁδὸν κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν ἡμεῖς Χριστὸς δῴη ἡμῖν σύνεσιν καὶ ἰσχὺν καὶ δύναμιν, ὅπως εἰς ἑαυτοὺς ἐπανέλθωμεν, καὶ καλῶν ἔργων ἐφάπτωμεθα, καὶ μὴ ἀστοχήσωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν καὶ τῆς δόξης τῆς ἀνεκλείπτου διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ ἅγιον καὶ παμπόθητον ἡμῖν. ———

Τὸ μέγα Κατερινιὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους

ἀνακαθορίζον τὴν διαφορὰν πυρήνα ζώνης τῶν ἐνεργ

ὁ ἐξ τῶν ἀσκητῶν ἐν τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ τοῦ Ἁγίου Ὄρους

ἀριθμοφόρος, ὁ διδάσκαλος τῆς ... τοῦ Παϊσίου ἦταν ὁ μετ' ἐκεῖνον

ὁ Μ. Βασίλειος ... ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς νέας ἱερᾶς μονῆς ἦταν μ...

χὶ ἐφορεία τῶν "Ἐναρξίων τῆς ἀσκήσεως", τὸ δεύτερον "τὰ

ἀσκητικὰ ἐπιτηδεύματα βίου, ἔργα, ἄσκησις, βίου ἀρχεῖα

νεοφανῆ τὰ μέρη τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Μετὰ δὲ Νο-

εμβρίου τοῦ 360 ... ἐκεῖ ὁ

τὰ μοναστήρια ἐκλιπόντα τὰ ἐνεργείᾳ ἀσκητήρια ἐν

τῇ περιοχῇ 5 ναῶν ... ἐξ ὧν μόνη ἡ

εἰς ὁ Βυζαντινὸς μοναχισμὸς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἐφοδιά-

σθη ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐκεῖ τοπικῶν ἔθιμων τὸ τε-

λεῖον ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ὁ Σταυρίτης, ὁ μέγας (ἀγιορεί-

της) ὁ Γερμανὸς ἱδρυτὴς τῆς Βυζαντιάδος, καθὼς

Κρανιμβάχερ, ἐν ἀναιδείᾳ τοῦ Παπᾶ ... ἐκεῖ ἀνάμεσα

παραδηλώνων ἐκεῖ ... ἐν

πάσῃ ... ὁ ἀνώνυμος βίος τῆς τοῦ ἁγίου Δ... ἐν

τοῖς ἱερομηνιαίοις χώροις ἐν οἷς τὰ ἀνάκτορα ἐν

τῷ ἐρημικῷ τῆς Θηβαΐδος ἡ Καρδαμύλη ἀναμφιλέκτως

ὅτε ἐκεῖνα ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς τῆς Καππαδοκίας ἐρημικὰ

τὰ ἀσκητήρια αὐτά. Τὸ ζητούμενον τοῦτο ἐν τῇ

μεγάλῃ ἀσκητικῇ ἐποχῇ, ἀνεπτύξαμεν ἐμφατικῶς

(ἐν τῷ ἀνωτέρῳ) ἐπὶ τῶν τοπωνυμίων ἡ ἐκεῖ ἀλλη-

γορικῶς νῦν τὰ ἐν τοῖς παλαιοῖς βίοις ἀσκη-

τηρίων αὐτῶν ἐκεῖνα καὶ ἐκεῖ. Ἡ ἐκκλησία τοῦ

Χ... μ' ἐκεῖνο ἐκεῖνον ἐν ἀσκητηρίῳ καὶ ἐκεῖνα τὰ

τοῦ ... ὁ ἀ... ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐκεῖνα

θεόφρ... ἔτους (ἐν ἔτ... ἐν 15, 1948 - 1950)

ἡ Θρησκ. καὶ Χριστ. Ἑλλ. Α 1936 ἐν σελ. 531) τὸ γένος ἐκ Παλαιοῦ

τῶν ἐκεῖνα τὰ ἐκεῖνα ἐν ἐκεῖνα ἐν ἐκεῖνα ἐν ἐκεῖνα

ἐν μετέπειτα καὶ γένει ἀπὸ ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐν

ἐκεῖνα ἐκεῖνα καὶ τοῦ ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐκεῖνα

καὶ τὰ ἐκεῖνα τοῦ ἐκεῖνα.

Ἅγιε Πατέρ!

Φιλῶ τὴν Ἁγιότητά σας.

Ἀσπάζομαι εὐλαβῶς καὶ σέβομαι. παρακαλῶ ὑμᾶς εὐσεβάστως, ὅπως διαπράξητε αἰτησιν μου, ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ λόγους καὶ σᾶς ἐπιβαρύνω μὲ τὰς ἀδυνάτους εὐχαριστείας μου, διὰ τὸ ἀμέτρητον ἐνδιαφέρον, καὶ τὴν πόθον καὶ ἀθάνατον ἀγάπην, καὶ δὲν θὰ θελήσετε νὰ βάλετε, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἔνδοξον τῆς πατρίδος ἀνάστασίν μου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην στηρίζω τὰς ἐλπίδας, διὰ τὴν συμπόνειάν καὶ διακήρυξιν τῆς ἀνυχοῦς αἰτιοκτονίας μου, καὶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι ἀναλογίζομαι τὴν κόπωσιν καὶ τὰς θυσίας εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλεσθε, μέχρι τῶν παλαιῶν ἐπαγγελμάτων σας, χάριν ἐμοῦ, ὅσον, δὲν ἠδυνάμην νὰ παραμείνω εἰς ἄλλο πρόσωπον θαραβεμβόμενον ὑπὸ τῶν ὑποβολῶν, Ἀπὸ Ἄννας, εἰς Καϊάφαν, δεδομένου, τῆς κακῆς πληροφορήσεως, ὅτι ἐκινδύνευον ἀπὸ ἑκατὸν χιλιάδες αἰτήσεων, καὶ διατελῶ ἐν ἀφοσιώσει οἱ ἐπιβαρύνομενος, θεωρῶ δὲ, τὸν κόπον μου οὐχὶ ἀπόλυτος ἱκανοποιημένος, ἀλλὰ εὐτυχῆ, διότι ἐπέτυχον διὰ τῶν αἰτιοκτονιῶν μου, τὴν ἔμμεσον ἀνάστασιν, τῶν ἀκτίνων ἐλπίδος, ὅπως, ἐπανέλθω διαφυλάττω ἐπ' ἀγαθῷ ἐπιτυχίας, καὶ ὑγείαν εὐτυχοῦς διὰ τὸν κακὸν ἀγαθὸν προσιόντων αἰτιοκτονιῶν μου, ἐν ὑγείᾳ καὶ εἰρήνῃ καὶ δι' εὐλογιῶν σας, μὲ ἐκδήλωσιν, ἐντὸς ἡμερῶν ἀναστάσιμου προσφυγίας.

Εἴμαι εὐσεβῶν Ἅγιε Πατέρ καὶ ἐπιμένω πάντα θὰ ἀγαπῶ, ἡ ἔνδοξος τῆς ἀναστάσεώς μου, ἐν ὅσον

Ἅγιε πάτερ Θεόδουλε!

Ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν Σας!

Χριστὸς Ἀνέστη.

Ὅμοῦ μὲ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἠσθάνθην καὶ ἰδιαιτέραν χαρὰν διὰ τὴν λῆψιν τοῦ Πασχαλινοῦ δώρου σας ἐν 200.000 δραχμαῖς τὸ μᾶλλον ὅπως ἔπρεπε καὶ δίδει συνέχειαν εἰς τὸ νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ ἱεραποστολή μου μὲ τὴν χρηματικὴν ἐνίσχυσιν, ἀλλὰ κυριώτερον διότι ἐκτὸς τῶν ἐναποδείξεων μὲ τὰς ὁποίας σᾶς ἀπασχολῶ δὲν ἠμαύρωσα νὰ ἔρχεσθε αὐτοπρόσωποι ἐπιδιώκοντες παντοιοτρόπως τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον σας ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου, οἵτινες μὴ εὑρίσκοντες λόγους ἱκανοποιούσας τὴν εὐχαριστημένην μας — τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐν βάθους καρδίας ἐκφράζομεν διὰ ταύτης μας — προσβλέπομεν δεόμενοι μὲ ἐπιμονὴν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὸν παντοδύναμον Κύριον, ὅπως σᾶς παρέχῃ ὑγείαν, μακροημέρευσιν καὶ πᾶν ἀγαθὸν πρὸς ὠφέλειαν Ἐκκλησίας καὶ οἰκογενείας μου διαιωνίζων μετ' ἀπείρου εὐγνωμοσύνης καὶ ἀποταθομένης τὴν δεξιὰν ὑμῶν καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου πατρός μας κ.κ. Εὐλογίου, μετ' ἐντεύξεως τῆς παρακλήσεώς μας ὅπως ἐπιβοηθήσῃ ἐκ μέρους ἁπάσης τῆς οἰκογενείας μας τὰ ταπεινά, εἰλικρινῆ προσκυνήματά μας, ἀποταθομένων ἅμα τε καὶ τὴν δεξιὰν τῆς ἁγιότητός του!

Ἰωάννης Παυλόπουλος

Ἠπιαλόβρυση 28-4-1954.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

[illegible] οὓς δέον να γνωρίζωμεν ἐκ τοῦ ἔργου περὶ σημείων ἐκδεδόμενον

2) Vie et office de Saint Euthyme. Texte grec publié par Louis Petit
Paris 1904, 8ο σελ. 88 σημειών

3) The early days of monasticisme on Mount Athos by Kirsopp Lake professor of early christian litterature in the University of Leiden Oxford 1909 σ. 28-89. εἶναι ὁ τρίτος βίος τοῦ ὁσίου Νίκωνος τοῦ μετανοίτου.

2.) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης λόγος εἰς τὸν βασιλείαν ἢ ἐκ νέκρων βίον τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τῷ Ἄθῳ ἀσκησαμένης. (Migne Ἑλλ. πατρ. τομ. 150, σ. 996 - 1021.

Περὶ τῶν δύο τούτων βιογραφιῶν τοῦ μεγάλου Ἀθηναίου ἁγιορείτου περιηγήσεως Πέτρου ἐγράψαμεν τὰ δέοντα μετρίως ἐν σ. 2 τῷ Α' τόμῳ τοῦ "Θρ. καὶ Χρ. Ἑλληνισμ. (Ἀθῆναι 1936) σ. 491-95.

4) Vie de Saint Athanase l'Athonite par Louis Petit (Extrait des anal. Boll, tom XXV) Bruxelles 1905 text grec publié 12-87.

Πέτρος οὗτος ὁ βίος ἔγραψεν ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον μεγάλου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀθανασίου, ἕτερος βίος ὁ νῦν ἐν Παρισίοις ἐκδοθεὶς ἔγραφη μετὰ τὸν ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου ἐκδοθεῖσαν χρυσόβουλλον διὰ τῆς ὁποίας ἐδωρήθη τὰ 300 ἐπ. τῇ Μ. Λαύρᾳ. Θρ. καὶ Χρ. Ἑλλ. Α, σ. 514-531 ὅπου ἐγράψαμεν καὶ περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔζησεν ὁ ἅγιος.

5) Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ἀθανασίου Α' ὁσιομυρσινιώτου πατρὸς (1289-1293) καὶ 1304-1310) συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ ἁγιορείτου μοναχοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Καλοθέτου μεταγενεστέρου τοῦ ἁγίου Παύλου. Ἐπιμελείᾳ Παύλου Μαυρομμάτου. Θρακ. ΙΣ, 1940, σ. 56-107, ὅπου ἐκδότης σημειοῦται ὅτι ὁ ἁγ. ἐορτάζεται ἐν τῇ Ἱ. Κρύπτῃ Μεσσήνης. ὁ βίος τοῦ ἁγιοκατηγορικοῦ ἁγιογραφικοῦ

6) Τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν τοῦ πατρὸς Κ.Π. τοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι θαυμασθέντος Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου π. ἡ. Σάββα τοῦ νέου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ ὄρει ἀσκησαμένου ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Βαρ. μεσ.) ὑπὸ Ἀ. Π. Κυρ. Ἀναγν. ἐφημ. παλ. Ε. 1898, σ. 193-359. ὁ ἅγιος ἦτο Βαρσαν. ἢ ἐκ τῆς ἀδελφότητος τοῦ ὁσίου Βαρσανουφίου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁσίου. εἶναι δυνατὸν βίος ἰδικὸς ποὺ περιέχει τὰ ἔργα τοῦ ἁγ. ἢ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἁγ. Βαρσανουφίου τοῦ ἀσκητ. βίου τοῦ ἁγίου

8) Βίος κ. ἀκολουθία Γερμανοῦ ἔκδ. Anal. Boll. ὑπὸ Σάββα κ. Γερμ.

9) » » Γρηγ. Σιναΐτου ἔκδ. Δελτ. Σιν. Γρηγ., Ἡσυχασμοῦ συγγρ. 3

10) Βίοι καυσ. ἁγίων.

11) Θεμ. Γερμανοῦ Bibl. hag. gr. σ. 100 ἔκδ. Δελτίον

Τῶν ἁγίων (πάντων) ὁ θεόλαλος χορὸς τοῦ ἐκκλησ. ὁ ἀμάραντος παράδεισος ἡ ἀσματικὴ ἀκολουθία τοῦ Νικοδήμου δὲν τοὺς ἔχει ὅλους. Αἱ σημειώσεις πῶς κατωρθώσαν οἱ μακάριοι ἐν ὑστέροις καιροῖς (ἐν ἀρχῇ) νὰ [illegible] ἐν ὑστέρῳ τῶν συγχρόνων, νὰ καθαρισθοῦν ἐκ τῆς αὐτῆς [illegible] μολυσμοῦ σαρκὸς κ. πνεύματος κ. ἐπικοινωνήσουν μετὰ τῶν ὑπερκοσμίων αὐτῶν προσώπων, ὅπως τὸ φωτὶ ἡ θεότητος κ. ἐξαμεσθέντες [illegible] κατέστησαν δοχεῖα τοῦ ἁγ. Πνεύματος [illegible] ἰσάγγελοι ἄγγελοι κ. ἐπουράνιοι ἄνθρωποι. Τοῦ ὁ διδ. [illegible] ἡμῶν οἱ βίοι, αὐτῶν οὓς ἀναφέρομεν ἀπὸ τῆς [illegible] μέχρι τοῦ μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ αἰῶνος, ὅθεν εἰσέρχεται τὸ χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ πνευμ. βίου τοῦ Ἀθωνος. Τὸ μέγα κ. ἐξαίσιον πατρικὸν τοῦ αἰῶνος τούτου εἶναι ἡ φιλοκαλία (συγχύσεις ὅρα τὴν ἀρχ. φιλοκαλίας), ἡ [illegible] (ἐνδεῖξ.) τοῦ ἁγιορ. μοναχισμοῦ. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο διάφοροι ἱεροὶ ἄνδρες κ. θεόπνευστοι ἡσυχασταὶ ἑνοῦντες τὴν ὁρατὴν μετὰ τῆς θεωρίας — πρᾶξις ἐπίβασις θεωρίας (Γρηγ.) ἀνέπτυξαν πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς νοερᾶς προσευχῆς κ. καθαρότητος τοῦ νοῦ νὰ γίνηται ταμεῖον τῶν θείων χαρισμάτων κ. δι' αὐτοῦ νὰ διασχίζῃ τὸν γνόφον τὸν περικαλύπτοντα τὴν θείαν οὐσίαν. Ἡ φιλοκαλία μέχρι σήμερον εἶναι τὸ δημιουργικὸν βιβλίον τῶν ἁγιορειτῶν, ὅσοι θέλουσι νὰ ἀνέλθουσι εἰς ὑψηλοτέραν βαθμίδα (μοναχ.) τελειότητος (εἶναι ἡ στερεὰ τροφή). Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τοιοῦτον σύγγραμμα ἡ ἀρχαία ἀσκητικὴ δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ π.χ. τὸ (ἔργον) [illegible] τῆς συνεχοῦς κ. ἀδιαλείπτου προσευχῆς, τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ Ἰουδαῖοι εἶναι (τελειότητος) [illegible] εἰς τὴν συντομίαν ταύτην κ. καρδιακὴν εὐχὴν δὲν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι, ἀναφαίνεται μὲν εἰς [illegible] ἀλλὰ δὲν ἔχει ἐξέλιξιν, [illegible] ἐν κεφαλαίῳ τοῦ βιβλίου τούτου ἀποσιωπῶσιν ἴσως [illegible] κ. ἀριθμεῖ πλείστας ἀναφέρω 2 ἃς ἔχω ὑπ' ὄψιν βιβλίο [illegible]

Γεδεὼν 68

[illegible] Δελτ. Εὐχὴ κ. Ι. Χ.

ὅθεν [illegible] εὐχή Σοφ. Δεσπότου

Δελτ. Νοερὰ προσ[ευχή] αἱ περιπέτειαι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡμέρια Θωμᾶ Μόρε νέο Ἡ. Βραχάμι Δεκέμβ. 1969.

Δεκέμβριος 1974-6

Μαρ.
η Σαμψουσα εν τάξει έδωσε τα όπλα εδιού αμαναμέ ούν ύστερα-
ον ο αδελφός Θεοδώρητος λαυριώτης η π. Κανόλης η έως έδω
αδελφότης εν τάξει ήμερα της Σοβρεδής η εν Κυριακή έτε τάξει
και μνημόσυνα. τόκε έφυγον πολλοί λοιποί εξ αγ. όρους εν οις
η οι αρχιεπισκοπαί ο δε Νικόδημος εξέδωκε το βάθος μεθ'
ομιλίας εδιού τε η φυλλά των αγ. πατέρων των αγιανα-
τίδας (ε. τι έγραψεν ο Διον. Γαδίκης εν τ. Νικοδήμω)
τα παιδιατα έγραψεν των αδελφάδα Γαλ. ο Νικοδήμος
αυθόρμητα εν τω ναδθηκε του Κυριακου η εν παρεκκλ
του Σταυρου. τας τοιαύτας ομορφίας των αγιανα-
τίδων δεν δύνανται εκφράσει τα ήμερα, ούτε γρ.
Τα δύο 30ήμερα ποδοκόπτα άρθρα πράγματα η
τόποι όλοκληροι αφοσιωμένοι, όπου γνωρίζουν τα νόστιμα
ούθιμα οι αγιορείτικαι τας παραδόσεις η μεγαλοφαντα-
σμού να παραδοθεί τας μακρυσμένας. Δεν δύναμαι
να εκφρασθώ η. ότι είναι όσα πάνω τα γραφόμενα
ο άγιος φανερωμός η αμάθεια δεν είναι καλός συμβούλος
αλλ' όπου γνωρίζουν οι Αγιορείται πάλιν των αρχαίων
παραδόσεων η τας παραδόσεων, απόδειξε το γεγονός, ότι
άπαντα τα δεκτρόδενδρα δορέβου εσταμάτησαν εν
εορτασμόν του Πάσχα μετά των παθημάτων η διατηρού-
σιν εν τω τω παλαιόν ημερολόγιον (ε. εις το τυπικάν
τύχος των αγιορ. βιβλ. το Καθ' ημάς ημών).
τούτοις των αρχαίων εν ούς συμπεριέχονται η τινες μεταφρ-
ριανοί γίνονται εν ο του αγ. όρους εν η πορεία η ήμερα
παραδείγματων
και μετα τόσους αιώνας διατηρήσαν τας συμφράς παραδόσεις, η
ανάμνησις η αρχή άπαντα τα τοιαύτα αιώνας έως δου συνεχή συνο-
δικήν συμπεριφοράν η επί τη βάσει κανόνος τα οι αγ. συν. περι του μετα-
τόπου Πάσχα λύσαν το ζήτημα. Όθεν νύν τούτο η παλά
διαφορεύσεις οι αγιορείται δεν συμφωνίζονται μόνον δια τον
πολυανθρώπου συμφ. των εντός του όρους αλλ' εξηκολουθούν εν τη
τοπική εν συναξαρική η ιερογενεσία, συμφωνίζοντες τους
θεό. εν τη πίστει των πατέρων η τοσούτον τας αιρέσεις [illegible]

* Όμοίως Ζαχαρίας μετά δύο Διονυσιάδου αρχιμ. Ανθίμου εγκλ. η οικ. παρ. μετέβαινον εις Αθήνας
τα συμβούλου του ήδη Σκευοφ. η τον αξιωματικόν η Ιερεύς. (Ιωάννου Δ. Βλαχάκη η χειρόγρ. σχόλ.)

Αγαπητέ μου Δέσποτα Σεβέρε

καλησπέρα

Βλέπεσθε όλοι καλά εδώ και δίνομε πληροφορίες. Σου έδωσα αυτό το γράμμα μέσα στο γράμμα μου επειδή φοβάμαι μήπως στην οδό δεν έλαβες και νέο γράμμα με διεύθυνση εις Φάρσαλα και αυτό μπορεί να σου δώσει. Σου έδωσα δύο φορές μήπως και αυτό δεν έλαβες ή όχι δεν μου έγραψες. Πες μου αν είχε πράγματα μέσα δεν είχε πληροφορία ότι θα φύγω δεν με χρειάζεσθε. -

Νέα μου πρώτα απ' όλα, και δεύτερο πληροφορία ότι η αδελφή μου δεν μπήκαν καλοκαίρι δεν το έρχεται έλεγε αλλά η κυρία Δεσποινίδα αρρώστησε σοβαρά και πήγε στο Θεσσαλονίκη. Δεν μπορέσαμε άλλο δεν θα κάνουμε δεν άλλη εργασία.

Περιμένω σε όλο και το δεν σκεφτόμαστε Ρόδο μέρα και τον φίλο το χέρι.

Σας χαιρετώ αδερφικά

Ο Σπυρίδων

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΑΝΘΙΣΤΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ

Φιλιάτες - Θεσπρωτίας
29-9-82.

Παίονα καλοκαιρινή πρώτα μέρα εν Βλαχία Σημ. 156ν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ